

Ympäristöministeriön tilinpäätös vuodelta 2014

Ympäristöministeriön tilinpäätös vuodelta 2014

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN RAPORTTEJA II | 2015

Ympäristöministeriö
Hallintoyksikkö

Taitto: VNHY, Marianne Laune

Julkaisu on saatavana myös internetistä:
www.ym.fi/julkaisut

Edita Prima Oy, Helsinki 2015

ISBN 978-952-11-4394-6 (nid.)
ISBN 978-952-11-4395-3 (PDF)
ISSN 1796-1696 (pain.)
ISSN 1796-170X (verkkokj.)

SISÄLLYS

I Toimintakertomus	5
1.1 Johdon katsaus toimintaan	5
1.2 Toiminnan vaikuttavuus	7
1.2.1 Ympäristönsuojelu.....	8
1.2.2 Luonnonsuojelu	13
1.2.3 Alueidenkäyttö	17
1.2.4 Asuminen	21
1.2.5 Rakentaminen.....	24
1.3 Toiminnallinen tehokkuus	28
1.3.1 Toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus.....	28
1.3.2 Maksullinen ja yhteisrahoitteinen toiminta	30
1.4 Tuotokset ja laadunhallinta	31
1.4.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet.....	31
1.4.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu.....	32
1.5 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	33
1.6 Tilinpäätösanalyysi	36
1.6.1 Rahoituksen rakenne ja talousarvion toteutuminen	36
1.6.2 Tuotto- ja kululaskelma ja tase	37
1.7 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	38
1.8 Arviointien tulokset	39
1.9 Yhteenvetotiedot väärinkäytöksistä	40
1.9.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot.....	40
1.9.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot.....	40
2 Talousarvion toteutumalaskelma	41
3 Tuotto ja kululaskelma	48
4 Tase	49
5 Liitetiedot	50
5.1 Tilinpäätösliitteet	50
6 Allekirjoitukset	62
Kuvailulehti	63

1 Toimintakertomus

Ympäristöministeriön vuoden 2014 toimintakertomuksen laadinnassa on otettu huomioon laki valtion talousarviosta (423/1988), talousarvioasetus (1243/1992) ja Valtiokonttorin 30.11.2010 antama ohje sekä muut määräykset ja suositukset kertomuksen laadinnasta.

Kertomuksen rakenne on sama kuin edellisvuonna. Toimintakertomuksessa on tarkasteltu toiminnan tuloksia suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä analysoitu tulosten vaikutuksia. Vaikuttavuutta tarkastellaan tehtäväkokonaisuuksittain, jotka organisaatorakenteesta riippumatta antavat kokonaiskuvan koko toimialueen vaikuttavuuden kehityksestä. Toiminnallisen tehokkuuden sekä tuotosten raportoinnissa on hyödynnetty muun muassa ministeriön työajanseurantajärjestelmästä ja kirjanpidosta saatua seurantatietoa. Tuloksellisuuden kuvaus perustuu vahvasti ministeriön tulossopimuksessa esitettyjen tavoitteiden toteutumisen raportointiin.

1.1

Johdon katsaus toimintaan

Hallitusohjelma sekä EU:n kehittyvä politiikka ja lainsäädäntö kohdistivat vuonna 2014 paljon odotuksia ympäristöministeriön toimialaan. Odotuksiin vastaamiseksi ministeriö jatkoi oman toimintansa ja alaihallintonsa ohjauksen kehittämistä sekä tiivistä yhteistyötä muiden hallinnonalojen ja sidosryhmien kanssa.

Ympäristöministeriön uusi strategia valmistui ja julkaistiin syksyllä. Merkittävimpiin muutosvoimiin ja ilmiöihin vastaavan strategian päämääriä ovat: vähähiilinen ja energiatehokas Suomi, luonnonvarojen kestävä käytön ja kierrätyksen mallimaa, hyvä ympäristön tila, monimuotoinen luonto ja toimivat ekosysteemipalvelut sekä ihmisten ja yhteiskunnan tarpeita vastaava asuminen. Ministeriön suunnittelu- ja ohjausjärjestelmän päivitys vastaamaan uuden strategian mukaisia tavoitteita aloitettiin.

Ympäristöongelmien ratkaisemisessa kansainvälisellä ja EU-yhteistyöllä on merkittävä rooli. Ympäristöministeriön EU-painopisteet päivitettiin marraskuussa 2014 osana hallituksen EU-avaintavoitteiden määrittelyä.

Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävä käytön tavoitteiden saavuttamiseksi valtioneuvoston asiaa koskevan päivitety periaatepäätöksen ja sen pohjalta laaditun toimintaohjelman ripeä ja laaja-alainen toimeenpano on avainasemassa. Itämeren sekä pinta- ja pohjavesien suojelussa poikkialueellisen sektorivastuun vahvistaminen on keskeisellä sijalla. Vesiensuojelun haasteita lisäävät ilmastonmuutoksen myötä lisääntyvät rankkasateet ja ravinnekuormituksen kasvu.

Ilmastonmuutoksen hillinnässä haasteena on sopia EU:ssa ja kansainvälisissä sopimusneuvotteluissa kunnianhimoisemmista, pidemmän aikavälin päästövähennys- ja muista tavoitteista, jotka huomioivat myös Suomelle tärkeät kysymykset. Samalla on varmistettava, että Suomella on tehokkaita keinoja siirtyä kohti vähähiilistä yhteiskuntaa ja sopeutua ilmastonmuutokseen.

Ympäristöriskien hallinnassa jatkettiin alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntavalmiuden parantamista. Kemikaalihaittojen ehkäisyä tehostettiin painopisteenä kansallisesti kemikaalilainsäädännön valvonta sekä kansallisen vaarallisia kemikaleja koskevan ohjelman toimeenpano. Lisäksi selvitettiin toissijaisten ympäristövaatujärjestelmien toimivuutta.

EU-lainsäädännössä erityisenä huomion kohteena olivat toimet ilman epäpuhtauksien vähentämiseksi. Kansallisessa säädöstyössä panostettiin muun muassa uuden ympäristönsuojelulain ja jätelain tehokkaaseen toimeenpanoon sekä ympäristönsuojelulain edelleen kehittämiseen tavoitteena tehostaa ja sujuvoittaa lain soveltamista. Lainsäädännön lisäksi materiaali- ja energiatehokkaampi tuotanto ja kulutus tarvitsevat muita ohjauskeinoja, joita edistettiin yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa.

Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisarviointi valmistui. Laki toimii edelleen keskeisiltä periaatteiltaan hyvin, mutta tarvetta lain osauudistuksiin havaittiin. Erittäin kaupunkiseututasoista suunnittelua pitää kehittää. Myös alueidenkäytön ohjaustarpeen erilaisuus kaupungeissa, niiden kehysalueilla ja maaseudulla pitää ottaa nykyistä paremmin huomioon.

Eheän ja toimivan yhdyskuntarakenteen tavoitteiden saavuttamiseksi korostuivat kuntauudistuksen sekä metropolihallinnon edistämiseen liittyvä valmistelu. Erittäin huomiota kiinnitettiin kaupunkiseututasoisen ohjauksen ja kaavallisen kokonaisuunnittelun toimivuuteen toimintaympäristössä erityisesti kuntajaossa tapahtuneet ja tapahtumassa olevat muutokset huomioon ottaen.

Kohtuuhintaisen asumisen toteutumista suurimmilla kasvukeskusalueilla ja erityisesti Helsingin seudulla edistettiin lukuisin tukitoimin, minkä lisäksi asumisoikeusasuntotuotantoa koskenut sidos normaaliin vuokra-asuntotuotantoon poistettiin. Valtion tukema asuntotuotanto kasvoi hieman viime vuodesta ja suurin kasvu tapahtui juuri asumisoikeusasuntotuotannossa. Rakentamisen ohjauksessa huomiota kiinnitettiin turvallisuuden, terveellisyyden ja energiatehokkuuden edistämiseen liittyvien toimenpiteiden loppuunsaattamiseen.

Ympäristöministeriö osallistui vuonna 2014 aktiivisesti valtiorakenteen yhteisiin kehittämishankkeisiin julkisen hallinnon vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden edistämiseksi. Keskeisiä hankkeita olivat hallituksen rakennepoliittisen ohjelman toimeenpano, keskushallinnon uudistushanke (KEHU), jossa selvitettiin vaikutukset yhteisen hallinto- ja palvelutoiminnan kokoamiseksi sekä toimialariippumattomat ICT-tehtävät (TORI), jossa valtion virastojen toimialariippumattomat tieto- ja viestintätekniset tehtävät kootaan yhteen palvelukeskukseen.

Kestävän yhteiskuntasitoumuksen mukaisesti ympäristöministeriö on yhdessä muiden toimijoiden kanssa sitoutunut edistämään kestävästä kehityksestä kaikessa työssä ja toiminnassa. Konkreettisena esimerkkinä ministeriön omasta työstä voidaan mainita vuonna 2015 käyttöön otettavat uudet ja entistä tilatehokkaammat toimitilat, joiden suunnitteluun ja muuton valmisteluun ministeriössä on osallistuttu koko henkilöstön voimin.

Toiminnan vaikuttavuus

Säädösvalmisteluhankkeet etenivät

Kertomusvuonna valmisteltiin ja annettiin hallituksen esitys luonnonsuojelulain muuttamiseksi yhteisöainsäädännön toimeenpanon täydentämisen osalta (vaihe 1). Eduskunta hyväksyi lain 28.11.2014 hallituksen esityksen mukaisena. Lainsäädännön vaikuttavuutta, toimivuutta ja tehokkuutta lisäävien muutosten valmistelu aloitettiin esiselvityksellä ja aloittamalla kansalaiskeskustelu otakantaa.fi sivustolla (vaihe 2). Luonnonsuojelualueverkostoa täydennettiin säädösprojektin (kolme asetuspakettia neljästä) ja suojeluohjelmien toteutuksen avulla (kokonaistavoite saavutettiin / ylittyi). SAC-alueiden (erityisten suojelutoimien alueet) muodostamista koskevaa asetusta valmisteltiin, mutta sitä ei voitu antaa ennen LsL I:en voimaantuloa. Ympäristöministeriö osallistui aktiivisesti kalastuslain valmisteluun ja hallituksen esitys meni eduskuntaan 16.10.2014.

Ympäristöhallinnon vaikuttavuus- ja tuloksellisuushankkeet etenivät

Ympäristön tilan seurannan strategian 2020 toimeenpanoa jatkettiin Monitor-2020-ohjelmassa sekä Monitor 2015 -hankkeessa, joka on myös ympäristöhallinnon VATU-kärkihanke. Ohjelman tehtävänä on muun muassa kehittää ympäristön seurantatiedon tuotantoketjua. Hankkeessa on kehitetty seurannan vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta. Toinen hallinnonalan VATU-kärkihanke, ympäristöhallinnon valtakunnallinen asiakaspalvelu, jatkoi edellisenä vuonna hankkeena käynnistettyä toimintaa Pirkanmaan ELY-keskuksen erikoistumistehtävänä vuoden alusta lähtien. VATU-kärkihankkeiden tulokset päivitetään vuosittain valtion tulostietojärjestelmään Netraan.

Ohjaus- ja kehittämistoiminnan käynnistyminen

Vuoden 2014 aikana ympäristöministeriössä käynnistettiin uusi hallinnonalan ohjausta ja tukea vahvistava matriisimainen ohjaus- ja kehittämistoiminto. Ympäristövalvonnan, luonnonsuojelun, vesien/merenhoidon, ympäristöseurannan, alueidenkäytön ja rakentamisen informaatio-ohjausta vahvistettiin, yhteen sovitettiin ja yhtenäistettiin tehtäväalueiden ohjauskeinoja. Substanssiohjausta ja tukea erityiskysymyksissä sekä uuden lainsäädännön toimeenpanossa vahvistettiin. Toimintamalleja uudistettiin ja tehostettiin lisäksi aluehallintoon suunnatulla hankerahoituksella.

Ympäristöministeriö vaikutti tutkimukseen

Ympäristöministeriö toimeenpani aktiivisesti valtion tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistusta (TULA), mm. päivittämällä laajentuvan LYNET-verkoston asetustekstiä yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön kanssa sekä vaikuttamalla tuloksekkaasti strategisen tutkimuksen ja valtioneuvoston päätöksentekoa tukevan rahoitusvälineen teemoihin (VN TEAS). Ympäristöministeriön johdolla käynnistyi vuonna 2014 VN TEAS hankkeita vihreän kasvun edistämiseen sekä maankäytön ja asumisen kehittämiseen liittyen. Ministeriö systematisoi ennakoitua toimintaansa mm. osallistumalla aktiivisesti valtiorahallinnon yhteiseen ennakoitua toimintaan ja laatimalla tulevaisuuskatsauksen.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelulainsäädäntö uudistui ja kehittämistyö jatkuu

Uusi ympäristönsuojelulaki (527/2014) tuli voimaan 1 päivänä syyskuuta 2015. Valtioneuvoston asetus ympäristönsuojelusta (713/2014) täydentää ympäristönsuojelulakia). Uuden lain myötä teollisuuspäästädirektiivi tuli osaksi kansallista lainsäädäntöä. Parhaan käyttökelpoisen tekniikan käyttämisestä tuli oikeudellisesti sitova velvoite päästötasojen osalta. Soiden luontoarvot otetaan huomioon lupaharkinnassa aiempaa paremmin. Ympäristönsuojelun lupamenettelyä ja lupien valvontaa tehostetaan. Valvontaa suunnataan erityisesti sinne, missä se ympäristön pilaantumisen vaaran vuoksi on perustelluinta. Lisäksi valvonnasta tuli osin maksullista.

Eduskunnalle annettiin hallituksen esitys ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain muuttamisesta (257/2014) marraskuussa 2014. Hallituksen esityksessä tehostetaan ympäristölupien käsittelyä, yhdistetään ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain mukaisten lupien käsittelyt sekä muutetaan eläinsuojien luvanvaraisuusrajoja.

Kansallista ympäristöriskistorjunnan strategiaa valmistelemaan asetettiin loka-kuussa 2014 laajapohjainen yhteistyöryhmä, jota vetävät ympäristöministeriö ja sisäministeriö. Se tulee ehdottamaan strategisia linjauksia, joista horisontaalisimpia ja keskeisimpiä ovat: valtakunnallisen ja alueellisen tason toimialarajat ylittävän ympäristöriskistorjunnan viranomaisyhteistyön kehittäminen, ministeriöiden tulosohjauksen voimistaminen ja yhteensovittaminen sekä toimialat ylittävän, yhteisen ympäristöriskokoulutusjärjestelmän luominen.

Vuoden 2014 alussa ympäristöministeriö jätti YK:n Euroopan talouskomissiolle laajan raportin nk. Århusin sopimuksen (Yleissopimus tiedonsaannista, yleisön osallistumisoikeudesta sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa) kansallisesta toimeenpanosta.

EU:n ympäristöneuvosto hyväksyi yleisnäkemyksen keskisuurten polttolaitosten päästörajoituksista

Ympäristöministeriö osallistui aktiivisesti EU:n keskisuuria polttolaitoksia koskevan direktiiviehdotuksen käsittelyyn neuvoston ympäristötyöryhmässä. Tietopohjan vahvistamiseksi neuvotteluja varten teetettiin useita taustaselvityksiä (laitosinventaarion päivitys, vaikutusarviointi, pienten kattiloiden teknologiaselvitys), joita hyödynnettiin Suomen kantojen edistämisessä.

EU:n ympäristöneuvosto hyväksyi neuvoston yleisnäkemyksen keskisuurten polttolaitosten päästöjen rajoittamisesta koskevasta direktiiviehdotuksesta. Direktiivi keskisuurista polttolaitoksista ilmaan johtuvien epäpuhtauspäästöjen rajoittamisesta koskee nykyisiä ja uusia polttoaineteholtaan 1–50 megawatin laitoksia. Tavoitteena on vähentää rikkidioksidi-, typenoksidi- ja hiukkaspäästöjä ilmaan sekä päästöistä johtuvia ympäristö- ja terveystahaittoja. Päästöraja-arvot uusille polttolaitoksille ovat pääosin tiukemmat kuin olemassa oleville laitoksille. Lisäksi direktiivissä on päästöjä koskevia tarkkailuvelvoitteita ja valvontaa koskevia vaatimuksia.

Ympäristöriskit hallintaan

Ympäristöriskien hallinnan yhtenä painopisteenä oli kemikaalilainsäädännön valvonnan ohjauksen kehittäminen. Lisäksi vahvistettiin ministeriöiden ja asiantuntijavirastojen yhteistyönä kansallisen vaarallisia kemikaaleja koskevan ohjelman mukaiset kansainvälisen yhteistyön linjaukset. Työssä kuultiin myös toiminnanharjoittajia sekä alan tutkijayhteisöjä.

Ympäristöministeriö julkisti alkuvuodesta 2014 kaivosten stressitestin tulokset. Tuloksia arvioineen asiantuntijaryhmän mukaan kaivoksilla on eniten kehitettävää vesien hallinnassa. Lisäksi kaivosten ympäristöturvallisuutta pohtinut viranomaisyöryhmä julkisti loppuraporttinsa. Työryhmä muun muassa kehittäisi viranomaisten yhteistyötä ja yhtenäisiä menettelytapoja. Työryhmän ehdotuksia lähdettiin toteuttamaan muun muassa valmistelemalla ELY-keskusten kaivoserikoistumista ja järjestämällä koulutustilaisuuksia.

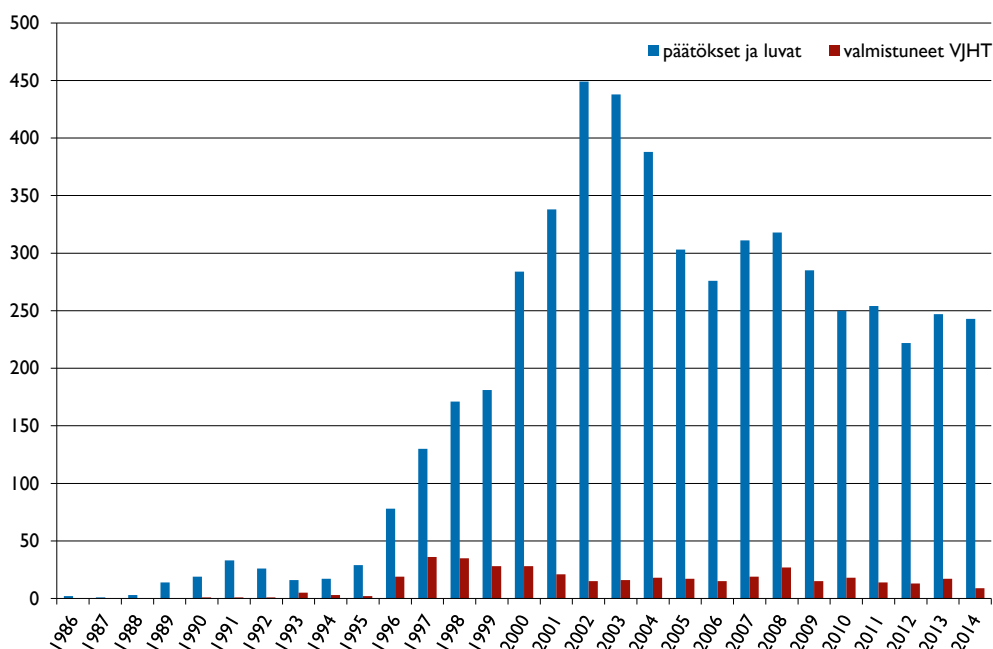
Talvivaara Sotkamo Oy:n kaivos asetettiin konkurssiin marraskuussa 2014. Kaivostoimintaa jouduttiin ympäristöturvallisuussyistä jatkamaan. Ympäristöministeriö osoitti konkurssin alkuvaiheessa Kainuun ELY-keskukselle 15 miljoonan euron määrärahan (momentti 35.10.20 ympäristövahinkojen torjunta) ympäristöriskien hallitsemiseksi ja vahinkojen torjumiseksi. Kainuun ELY-keskus käytti määrärahasta 7,2 miljoonaa euroa välttämättömien toimenpiteiden kustannusten kattamiseen.

Ympäristöministeriö asetti tammikuussa 2014 yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa työryhmän kehittämään merkittäviä ympäristö- ja kemikaaliturvallisuuksiriskejä aiheuttavaan yritystoimintaan liittyviä toissijaisia ympäristövastuujärjestelmiä sekä toissijaista vastuuta täydentäviä vakuusjärjestelmiä. Työn aikana olennaiseksi kysymykseksi nousi esille myös viranomaisen toimivaltakysymys. Työryhmän mietintö valmistui syyskuussa.

Ympäristöministeriö edisti myös kansainvälisten kemikaali- ja jättesopimusten toteuttamista ja yhteistoimintaa. Esimerkiksi näiden sopimusten synergiaprosessin on arvioitu tuottavan säästöä vuosittain 1,5 milj. USD. Suomi edisti myös uuden elohopeasopimuksen sihteeristön perustamista osaksi kemikaali- ja jättesopimusten sihteeristöä ylimääräisten kustannusten välttämiseksi. Maailman ympäristörahaston (GEF) myötä rahoitusta kemikaali- ja jättesopimuksille lisättiin 30 prosenttia.

Vuonna 2014 valmistui yhdeksän pilaantuneiden maa-alueiden kunnostushanketta, joihin käytettiin myös valtion ympäristötyömäärärahoja. ELY-keskuksille myönnettiin yhteensä noin 2,6 miljoonaa euroa kohteiden kartoittamiseen, tutkimiseen ja kunnostamiseen. Kunnostukset ovat suurelta osin olleet ELY-keskusten ja kuntien yhteistyöhankkeita. Kunnostustoiminnan kokonaisvolyymia kuvaa se, että ELY-keskukset tekivät 243 pilaantuneen maaperän puhdistamista koskevaa hallintopäätöstä.

Kuva 1. Pilaantuneiden maa-alueiden kunnostuspäätökset ja valtion osittain rahoittamat kunnostukset vuosina 1986–2014

Isännättömien huoltoasemien kunnostaminen Soili-ohjelmassa on päättymässä. Ohjelmasta luovutettiin vuoden 2014 aikana kahdeksan kohdetta. Öljysuojarahaston määräaikaaisessa tutkimus- ja kunnostushankkeessa (JASKA) tutkittiin 96 kohdetta, aloitettiin kunnostus 25 kohteessa ja luovutettiin kaksi kunnostettua kohdetta ja 50 sellaista kohdetta, joissa ei ollut kunnostustarvetta.

Ympäristöministeriö asetti valtakunnallisen öljyntorjunnan neuvottelukunnan syksyllä 2014. Valtiontalouden tarkastusviraston öljyntorjuntaa koskeva tuloksellisuusselvitys valmistui maaliskuussa. Arviointi on kokonaisuudessaan melko myönteinen, mutta selvitys sisälsi myös noin 70 kehittämisehdotusta.

Vuoden 2014 aikana valtion öljyntorjuntavalmiuteen saatiin kaksi uutta yhteysalusta. Suomen öljyntorjuntalaivasto on kasvanut myös isolla kemikaali- ja öljyntorjuntaan vaikeissakin olosuhteissa kykenevällä ulkovartiolaiva Turvalla.

Liman ilmastokokouksesta sopimusluonnos Pariisiin

EU:n kannat kansainvälisiin ilmastoneuvotteluihin linjattiin ympäristöneuvostossa ja Ecofinissa. Suomen näkökantojen parempaa huomioon ottamista kansainvälisessä ja EU-työssä tuettiin kansallisten selvitysten lisäksi pohjoismaisen NOAK-ryhmän kautta. Ympäristöministeriö vastasi pohjoismaisten NOAK- ja MEG-ryhmien puheenjohtajuuksista ja koordinaattoritehtävistä.

Liman kokouksen päämääränä oli muodostaa lähtötilanne seuraavan vuoden neuvotteluille ts. luoda yleiskuva ja kirjata eri osapuolten ilmastopopimukseen ajamat vaihtoehdot. Liman ilmastokokouksen lopputulos jäi odotettua heikommaksi. Prosessia kohti Pariisin ilmastokokousta selvennettiin ja saatiin aikaiseksi hahmotelma aineksista uudeksi ilmastopopimukseksi, joka on määrä solmia Pariisissa joulukuussa 2015. Uuden, kattavan ilmastopopimuksen tarvetta ei kyseenalaistettu.

Uutta ilmastopopimusta pyritään nyt rakentamaan maiden omista lähtökohdista käsin. Kunkin maan on sovittu tuovan itse määrittelemät panoksensa pöytätyön uuden sopimuksen pohjaksi vuoden 2015 maaliskuuhun mennessä tai hyvissä ajoin ennen Pariisin kokousta. Osapuolten on ilmoitettava vuoden 2015 alkupuolella vähintään päästövähennystavoitteensa ja ilmastomuutokseen sopeutumiseen liittyvät sitoumuksensa. Lisäksi maat voivat tehdä sitoumuksia rahoituksesta kehitysmaiden ilmastotoimiin. Panosten täytyy olla osapuolten nykyisiä sitoumuksia kunnianhimoisempia, mikä on tärkeää muun muassa EU:lle ja Suomelle. Limassa suurimmat näkemuserot koskivat sitä, mitä nämä panokset voivat pitää sisällään, kuinka yksityiskohtaisia tietoja niistä on kerrottava ja miten panosten riittävyttä arvioidaan maaliskuun ja Pariisin kokouksen välillä.

Yksi kokouksen merkittävistä päätöksistä oli työn käynnistäminen ilmastomuutoksesta aiheutuvien vahinkojen ja menetysten käsittelemiseksi. Vuonna 2013 Varsovan ilmastokokouksessa perustettu mekanismi lisää tietoa nopeista ja hitaista tuhoista sekä tukee kehitysmaita riskeihin varautumisessa ja tuhoista toipumisessa.

Erillisenä kysymyksenä Suomi neuvotteli parin viime vuoden ajan komission ja jäsenmaiden kanssa Durbanin nielusäänöistä johtuvasta kompensatiotarpeesta. Suomen kannalta myönteinen ratkaisu asiassa saavutettiin keväällä 2014.

EU:lle uudet ilmasto- ja energiapolitiikan tavoitteet

Eurooppa-neuvosto sopi kokouksessaan 24.10.2014 uudesta ilmasto- ja energiapolitiikan kehiksestä linjaten keskeiset tavoitteet yleisellä tasolla vuoteen 2030. EU:n kasvihuonekaasujen päästövähennystavoitteeksi sovittiin vähintään 40 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 1990 tasosta, uusiutuvan energian tavoitteeksi vähintään 27 prosentin lisäys EU-tasolla ja energiatehokkuustavoitteeksi vähintään 27 prosenttia, jota tarkastellaan uudelleen vuoteen 2020 mennessä. Eurooppa-neuvosto

linjasi päätelmissään myös muun muassa päästökauppajärjestelmän uudistamisesta ja päästökaupan ulkopuolisen sektorin taakanjaosta. Komissio valmistelee tavoitteiden toimeenpanon edellyttämät lainsäädäntöehdotukset seuraavien vuosien aikana.

Suomen kantojen edistämiseksi Eurooppa-neuvoston linjaamisissa ratkaisuihin tehtiin myös aktiivista yhteistyötä muiden jäsenmaiden kanssa. Neuvottelujen tueksi tehtiin kansallisia vaikutusarviointoja.

Ilmastolailla suunnitelmallisuutta ilmastopoliittikaan

Valmisteltiin ja annettiin hallituksen esitys ilmastolaiksi. Laki antaisi Suomen ilmastopoliitikalle selkeän päämäärän yli hallituskausien. Lain tavoitteena on lisätä ilmastopoliitiikan pitkäjänteisyyttä ja ennakoitavuutta sekä lisätä ilmastopoliitiikan valmistelun avoimuutta. Lailla vakiinnutettaisiin ilmastopoliitiikan suunnittelujärjestelmä. Laki myös vahvistaisi eduskunnan osallistumista nykyistä tiiviimmin ilmastopoliitiikan valmisteluun ja toteutumisen seurantaan. Valtioneuvosto antaisi eduskunnalle ilmastopoliitiikan suunnitelmat selontekoina sekä kerran vuodessa ilmastovuosikertomuksen suunnitelmien toteutumisesta. Ilmastolaki turvaisi laajan ja monipuolisen tietopohjan ilmastopoliitiikan valmistelulle. Laissa säädettäisiin ilmastopaneelin tehtävistä.

Kestävää kehitystä edistettiin ja vihreää talouden mahdollisuuksia selvitettiin

Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen toimeenpano samoin kuin materiaa-litehokkuusohjelman toimeenpano etenivät hyvin. Ministeriö vaikutti EU:n Life-rahoituksen suuntaamiseksi resurssitehokkuuteen ja valmisteli yhteistyössä eri toimijoiden kanssa laajaa alueellista resurssitehokkuutta edistävää hankekonsortiota.

Ympäristölle haitallisten tukien uudelleen suuntaaminen sisältyy hallituksen rakennepoliittiseen ohjelmaan. Työn pohjaksi oli laadittu laaja selvitys ympäristölle haitallista tuista Suomessa. Ympäristöministeriö ja valtiovarainministeriö valmistelivat yhteistyössä sidosryhmien kanssa erillisen selvityksen luonnon monimuotoisuuden kannalta haitallisista tuista.

Vihreän talouden edistämiseksi toteutettiin kestävän kulutuksen ja jätteiden kierrätyksen sekä uudelleenkäytön kehittämis- ja kokeiluhankkeita.

Kansainvälisesti ympäristöministeriö toimi aktiivisesti viiden YK-järjestön yhteisessä, kehitys- ja kehittyvien maiden vihreän talouden edistämishankkeessa, samoin kuin kestävän kulutuksen ja tuotannon 10-vuotisen puiteohjelman toimeenpanossa ja Suomen rahoituksen kanavoimisessa puiteohjelmaan.

Jätelainsäädännön uudistaminen jatkui vilkkaana

Valmisteltiin valtioneuvoston asetukset pakkauksista ja pakkausjätteistä (518/2014), sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta (519/2014) sekä paristoista ja akuista (520/2014) sekä hallituksen esitys (HE 16/2014), jonka mukaisesti eduskunta hyväksyi lain jätelain muuttamiseksi 410/2014. Lainsäädännön muutoksilla edistetään muun muassa käytöstä poistettujen tuotteiden ja pakkausten erilliskeräystä ja kierrätystä velvoittamalla sähkö- ja elektroniikkalaitteita sekä kannettavia paristoja ja akkuja myyvät liikkeet ottamaan vastaan kaikki pienet (alle 25 cm) käytöstä poistetut laitteet ja paristot ilman uuden laitteen ostovelvoitetta, sekä tiukentamalla pakkausjätteen uudelleenkäyttö- ja kierrätystavoitteita.

Ehdotuksista valtioneuvoston asetuksiksi romuajoneuvoista sekä jäteasetuksen ja viiden muun jätealan asetuksen muuttamiseksi pyydettiin lausunnot. Tavoitteena on asetusten esittely alkuvuodesta 2015. Jätteiden käyttöä maarakentamisessa koskevaa valtioneuvoston asetusta (591/2006) on ryhdytty uudistamaan yhteistyössä eri

toimijoiden kanssa. Uusi asetus on tarkoitus antaa syksyllä 2015 ja se tulisi voimaan 2016 alussa.

Toteutettiin Jätelain toimivuuden ensimmäisen vaihe ja perustettiin sen ehdotusten mukaisesti jätealan strateginen yhteistyöryhmä edistämään jätelain ristiriitojen ratkaisua ja jätealan strategista kehittämistä, sekä ryhdyttiin valmistelemaan opasta jätelain yhdyskuntajätehuoltoa koskevista säännösten tulkinnasta.

Kilpailutettiin ja rahoitettiin useita jätteiden kierrätystä edistäviä kehittämis- ja keuhkukonkreetteja, joista osa päättyi vuoden 2014 aikana, osan jatkuessa vuodelle 2015. Keuhkukonkreetteiden arviointi käynnissä ja arviointi saatetaan loppuun vuoden 2015 alussa.

Ympäristövaikutusten arviointi

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA) annetun direktiivin muutodirektiivi annettiin toukokuussa. Kansallinen täytäntöönpano on käynnistynyt taustaselvitysten laadinnalla.

YVA-yhteysviranomaistoiminnan kehittämistä käsitelleen työryhmän työ valmistui vuoden lopussa. Työryhmän keskeiset ehdotukset koskevat yhteysviranomaistoiminnan järjestämistä ja voimavaroja, yhteysviranomaisten työkaluja ja koulutusta, hankkeesta vastaavan ohjausta ja YVAlle asetettavaa vaatimustasoa, osallistumista YVA-menettelyssä, YVAn ja muiden menettelyiden yhteensovittamista sekä lainsäädännön kehittämistä.

Suomen ja Viron välisen kaasuputkihankkeen (Balticconnector) kansainvälisen YVA-menettelyn (Espoon sopimus) ensimmäinen vaihe hoidettiin yhteistyössä Viron kanssa. Venäjä ilmoitti osallistuvansa hankkeen YVA-menettelyyn. Fennovoiman suunnitteleman ydinvoimalan kansainvälisen YVA-menettelyn toinen vaihe hoidettiin yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön, joka toimi hankkeen YVA-yhteysviranomaisena, kanssa.

Espoon sopimuksen kuudes osapuolikokous pidettiin kesäkuussa. Suomi osallistuu tulevana ohjelmakautena hankkeeseen, jossa laaditaan suositukset sopimuksen soveltamiselle ydinenergiահankkeissa.

Valtioneuvosto hyväksyi nitraattiasetuksen korvaavan uuden asetuksen

Valtioneuvosto hyväksyi joulukuussa nitraattiasetuksen korvaavan valtioneuvoston asetuksen eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta. Asetuksella pannaan täytäntöön EU:n nitraattidirektiivi 91/676/ETY. Nitraattiasetuksen uudistamisen taustalla oli tarve selkiyttää vuodelta 2000 ollutta asetusta. Lisäksi EU:n komissio on edellyttänyt nitraattidirektiivin mukaisen toimenpideohjelman tarkistamista ja huomion kiinnittämistä vaikuttavampiin ravinteiden huuhtoutumista ehkäiseviin toimenpiteisiin.

Uudella asetuksella pyritään aiempaa tehokkaammin ehkäisemään ja vähentämään lannan ja lannoitteiden käytöstä, käsittelystä ja varastoinnista aiheutuvia ravinnepäästöjä vesiin ja maaperään. Lisäksi uusi asetus sisältää myös toimenpiteitä ilman aiheutuvien päästöjen vähentämiseksi. Ravinteiden käyttöä ohjataan tehokkaammin kasvien kasvukaudelle ja lannoitteiden varastointia asianmukaisesti varastoihin. Asetuksesta aiheutuu toiminnanharjoittajille jossain määrin kustannuksia, joita kuitenkin voidaan kompensoida maaseudun kehittämisohjelman toimenpiteillä. Uusi asetus ei koske fosforin käytön enimmäismääriä, joista säädetään kevään 2015 aikana uudistettavassa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa lannoitevalmisteista.

Ympäristöministeriö osallistui maa- ja metsätalousministeriön valmistelemaan yhteisen maatalouspolitiikan uudistamiseen siten, että maaseudun kehittämisohjelmaan kuuluvien ympäristötukien kohdentamisessa pystyttiin ottamaan huomioon myös ympäristön- ja luonnonsuojelun tavoitteita.

Luonnonsuojelu

Natura 2000 -alueiden säännökset täsmentyivät

Euroopan unioni pyrkii pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden kadon alueellaan. Yksi tärkeimmistä keinoista päästä tavoitteeseen on Natura 2000 -verkosto. Luonnonsuojelulain muutoksella, joka tuli voimaan 1.2.2015, täydennetään EU:n luontodirektiivin toimeenpanoa Suomessa. Natura 2000 -verkoston perustamiseen kuuluu jäsenmaiden ehdotus, komission hyväksyntä ja viimeisenä vaiheena erityisten suojelutoimien alueiden (SAC-alueiden) muodostaminen. Laki sisältää menettelysäännökset, joilla Natura-verkostoon hyväksytyistä alueista muodostetaan erityisten suojelutoimien alueita julkaisemalla niitä koskeva ympäristöministeriön asetus. Alueilla on pantava toimeen suojelutoimia niillä olevien luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen tilan turvaamiseksi ja parantamiseksi.

Suomen Natura 2000 -verkosto koostuu laajalti jo olemassa olevista suojelualueista tai sitä varten varatuista alueista. Lainmuutoksella viranomaisille asetetaan nyt aiempaa täsmällisempiä velvoitteita alueiden suojelutavoitteiden edistämiseksi ja huomioon ottamiseksi suojelupäätöksiä tai muita alueita koskevia hoitosuunnitelmia hyväksyttäessä tai toimenpiteitä tehtäessä.

EU:n lainsäädäntö edellyttää, että jäsenmaat estävät Natura-alueen suojelun perusteena olevien luontotyyppien ja lajeihin kohdistuvat merkittävät heikennykset ja häiriöt. Lakimuutoksen myötä tällainen toiminta on kielletty. Tarvittaessa viranomaisen ohjaa toimijoita sellaisiin toimintatapoihin tai toiminnan sijoittamiseen siten, että merkittävästi heikentävät vaikutukset voidaan välttää.

Voimaan tuleva laki ei tuo muutoksia Natura-alueisiin kohdistuvien hankkeiden tai suunnitelmien vaikutusten arviointivelvollisuutta ja luvanmyöntämisen edellytyksiä koskeviin sääntöihin. Lainmuutoksella kuitenkin täsmennetään valtioneuvoston toimivaltaa määrittellä heikentämiskiellosta poikkeamista koskevassa päätöksessä sen edellyttämät kompensointitoimenpiteet sekä vastuut niiden kustannuksista.

Luonnon monimuotoisuuden maapallonlaajuisessa suojelemisessa tehdään laajaa ja intensiivistä kansainvälistä yhteistyötä. Erityisesti huomion kohteena on viime vuosina ollut voimavarojen (henkilöstö, taloudelliset, teknologiset) ohjaaminen vuonna 2010 sovittujen nk. Aichin tavoitteiden saavuttamiseksi. Suomi raportoi osana EU:ta biodiversiteettiin kotimaassa ja kehitysyhteistyössä käytetyt rahavirrat vuosina 2006–2010. Neuvottelut globaalin rahoitusvajeen kattamisesta jatkuvat. Suomi on edistänyt myös biodiversiteetin suojeluun kohdistuvien eri kansainvälisten sopimusten yhteistoimintaa.

Teijon salomaa ja Etelä-Konnevesi uusia kansallispuistoja

Eduskunta hyväksyi lait Teijon ja Etelä-Konneveden kansallispuistoista.

Etelä-Konneveden runsaan 1 544 hehtaarin laajuisen kansallispuiston perustamisella suojellaan Rautalammin reitin keskusjärven Konneveden monimuotoista ranta-, saaristo- ja metsäluontoa sekä kalliomuodostumia ja reittivesistömaisemaa. Lähes koko kansallispuiston alue kuuluu Natura 2000 -verkostoon ja suurimmaksi osaksi myös valtakunnalliseen rantojensuojeluohjelmaan.

Teijon kansallispuistoon sisältyy yhteensä 3 385 hehtaaria valtion omistuksessa olevia maa- ja vesialueita. Teijon retkeilyalue, Hamarijärven linnuston suojelualue sekä Punassuon soidensuojelualue muodostavat pääosan kansallispuistosta. Laki Teijon kansallispuistosta tuli voimaan 1.1.2015.

Kotkan kansallisesta kaupunkipuistosta tehtiin päätös 29.9.2014. Jo perustettujen kaupunkipuistojen hoidon ja käytön suunnittelua jatkettiin yhteistyössä kaupunkien kanssa. Ministeriö osallistui lisäksi kutsuttuna, pysyvänä asiantuntijana Tampereen kansallisen kaupunkipuiston tarveselvityksen tekoon.

Metsiensuojelua jatkettiin

Ympäristöministeriö osallistui aktiivisesti Suomen delegaatioon Euroopan metsä-sopimusneuvotteluissa. Sopimukseen ei kuitenkaan päästy ja neuvottelut lopetettiin keväällä 2014.

METSO-ohjelman toimeenpanoa tehostettiin kesäkuussa päivitetyn valtioneuvoston periaatepäätöksen pohjalta, jossa METSO-ohjelmaa jatkettiin vuoteen 2025 saakka. Päätökseen kirjattiin myös päätös suojella Metsähallituksen hallinnassa olevia valtionmaita yhteensä 13 000 hehtaarin verran vastikkeettomana tasesiirtona vuoden 2014 loppuun mennessä. Metsähallituksen valmistelun pohjalta lopputuloksena päädyttiin esittämään suojeluun yhteensä 13 002 hehtaaria uusia alueita. Yksityismaiden osalta METSO:ssa saavutettiin toteutuksen ennätys 8 100 hehtaarin lisäsuojelu.

Soidensuojeluohjelman valmisteluun mukaan vapaaehtoisten keinojen tarkastelu

Soidensuojelun täydennysohjelman valmisteluun liittyviä maastokartoituksia jatkettiin ja niiden pohjalta valittiin valtakunnallisesti arvokkaat Etelä-Suomen suot. Luonnonsuojelulain mukaisesti suojeluohjelmaan voidaan valita alueita, joiden luontoarvoilla on valtakunnallista merkitystä. Suo- ja turvemaiden kestävän ja vastuullisen käytön ja suojelun valtioneuvoston päätöksen toimeenpanoa jatkettiin. Ympäristöministeriön asettaman soidensuojelutyöryhmän toimikautta pidennettiin vuoden 2014 lopussa ja toimeksiantoon sisällytettiin vaihtoehtoisten ja vapaaehtoisuuteen pohjautuvien suojelukeinojen kehittäminen.

Kansainvälisen ympäristöhallinnon vahvistaminen ja ympäristötavoitteiden edistäminen YK-politiikassa

Ympäristöministeriö jatkoi YK:n ympäristöohjelman (UNEP) voimakasta tukemista tiiviissä yhteistyössä UM:n kanssa ja käytännössä kaikki YM:n prioriteetit saatiin sisällytettyä YK:n 1. ympäristökokouksen loppuasiakirjaan, joka ohjaa tulevaa maailmanlaajuisia ympäristönsuojelutyötä. UNEP:in rahoitus vahvistui ja sen sisäinen toiminta tehostui, mikä alkaa heijastua toiminnan vaikuttavuudessa maailmanlaajuisesti. Suomi (UM) kaksinkertaisti vuotuisen tukensa UNEP:in ympäristörahaan, mikä lisää tämä Suomen painoarvoa globaalissa ympäristöyhteistyössä.

Ympäristöministeriö toimi aktiivisesti viiden YK-järjestön yhteisessä, kehitys- ja kehittyvien maiden vihreän talouden edistämishankkeessa, samoin kuin kestävän kulutuksen ja tuotannon 10-vuotisen puiteohjelman toimeenpanossa ja Suomen rahoituksen kanavoimisessa puiteohjelmaan. Kestävä kulutus ja tuotanto sekä luonnonvarojen kestävä hoito ja käyttö luonnon kantokyvyn rajoissa sekä luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalvelujen turvaaminen kirjattiin Suomen 7 temaattisen prioriteetin joukkoon.

Ympäristöministeriö edisti kansainvälisten ympäristösopimusten toteuttamista ja yhteistoimintaa erityisesti kemikaali- ja jätesopimusten sekä biodiversiteettisopimusten kesken. Esimerkiksi kemikaali- ja jätesopimusten synergiaprosessin on arvioitu tuottavan säästöä vuosittain 1,5 milj. USD. Suomi edisti myös uuden elohopeasopimuksen sihteeristön perustamista osaksi kemikaali- ja jätesopimusten sihteeristöä ylimääräisten kustannusten välttämiseksi. Maailman ympäristörahaan (GEF) myötä rahoitusta kemikaali- ja jätesopimuksille lisättiin 30 prosenttia.

Barents-, arktinen ja pohjoismainen yhteistyö

Ympäristöministeriö tuki ulkoasiainministeriön hoitamaa Suomen puheenjohtajuutta Barentsin euroarktisessa neuvostossa ja osallistui aktiivisesti neuvoston ympäristöryhmän työhön. Työryhmän puheenjohtajuusvuorossa oli Venäjä. Keskeinen hanke oli ympäristöä saastuttavien kohteiden arviointi ja merkittävien saastuttajien ympäristönsuojelun tason parantaminen yhteistyössä Suomen vetämän (pj 2012–2015) Arktisen neuvoston ACAP-ohjelman kanssa.

Ympäristöministeriö toimi myös läheisessä yhteistyössä ulkoasiainministeriön kanssa ns. IBA-rahoituksen (UM:n rahoitusinstrumentti Itämeri-, Barents- ja Arktisen yhteistyön hankkeisiin) ja Pohjoismaisen ministerineuvoston rahoituksen ohjaamiseksi ympäristöministeriön priorisoimiin tarpeisiin. IBA-rahoitus on mahdollistanut useiden Arktisen strategian tavoitteita toteuttavien hankkeiden käynnistyksen mm. alueellisten ilmastomuutosstrategioiden laatimiseksi ja toimeenpanemiseksi.

Suomen aloitteesta Helsingissä pidettiin YK:n biodiversiteettisopimuksen arktisia meriä koskeva kansainvälinen asiantuntijakokous. Myös valtioneuvoston päätöksentekoa tukevan selvitys- ja tutkimustoiminnan rahoitusta on onnistuttu suuntaamaan arktisen strategian toteutukseen.

Vesien- ja merensuojelu

EU:n Itämeren alueen strategian hallinnointia ja toimintaohjelmaa uudistettiin. Prioriteettialue Nutria koordinoitiin yhdessä Puolan kanssa ja vaikutettiin onnistuneesti EU:n Itämeren ja keskisen Itämeren ohjelmien sisältöihin. NDEP-rahaston toiminta ja muu alueellinen rahoitusyhteistyö Venäjän kanssa on ollut vaikeuksissa EU:n Venäjään kohdistamien pakotteiden takia. Kaliningradin puhdistamon valmistuminen lykkääntyi edelleen. Pietarin Neva-hankkeeseen liittyvän tunnelipumppaamon käyttöönotto epäonnistui. Pietarin esikaupunkipuhdistamoiden suomalaiset toimitukset valmistuivat.

Valtioneuvosto teki päätöksen Suomen merenhoitosuunnitelman seurantaohjelmasta 21.8.2015. Merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelmaa valmisteltiin laajapohjaisena yhteistyönä ja sitä sovitettiin yhteen vesienhoidon suunnittelun vastaavien toimenpiteiden kanssa. Työn yhteydessä tarkasteltiin Itämereen päätyvän ravinnekuormituksen kehitystä, Suomelle asetettujen avomeren vähennystavoitteiden saavuttamismahdollisuutta HELCOM:ssa (Itämeren suojelusopimus, Baltic Marine Environment Protection Commission – Helsinki Commission) ja rannikkovesien kuormituksen vähennystarpeita. Lopputuloksena saatiin kokonaisuormituksen vähennystarpeet. Merenhoidon toimenpideohjelman ehdotus saatiin valmiiksi kansallista kuulemistä varten, joka käynnistyi tammikuun 2015 puolivälissä. Merenhoitosuunnitelman ensimmäisen osan, meren tila ja ympäristötavoitteet, tarkistaminen on käynnistynyt ja siihen liittyvä Itämeren tilanarvion valmistelu valtioiden yhteistyönä HELCOM:ssa.

Vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointi ohjelman (VELMU) kenttätyöt toteutettiin suunnitelmien mukaisesti. Kerätyn tiedon avulla saadaan yleiskuva Suomen merialueella esiintyvien tärkeiden luontotyyppien, elinympäristöjen, lajien ja niiden muodostamien yhteisöjen esiintymisestä. Kartoitukset saatetaan päätökseen vuonna 2015.

Ympäristöministeriö jatkoi Itämeren suojelusopimuksen (HELCOM), Itämeren toimintaohjelman ja 2013 ministerikokouksen velvoitteiden ja päätösten sekä työohjelmien toteuttamista. HELCOM:n alueellista koordinaatiiovastuuta suhteessa EU:n meristrategian puitedirektiivin toimeenpanoon selkiytettiin ja parannettiin kansallista koordinaatiota.

Ravinteiden kierrätysohjelmalla edistettiin uusien kustannustehokkaiden menetelmien, teknologioiden ja käytäntöjen kehittämistä. Ohjelmassa on toistaiseksi rahoitettu 40 hanketta, joista 17 valmistui vuoden 2014 lopussa ja 13 uutta hanketta käynnistettiin. Toiminnan tuloksia analysoidaan vuoden 2015 alussa.

Ehdotukset vesienhoitosuunnitelmiksi vuosiksi 2016–2021 valmistuivat ja niiden kuuleminen alkoi lokakuussa 2014. Vuoteen 2015 ulottuvien vesienhoitosuunnitelmien toteutusta jatkettiin. Ehdotus pienvesien suojele- ja kunnostusstrategiaksi valmistui ja siitä pyydettiin lausunnot.

Yhteinen kalastuspolitiikan täytäntöönpano alkoi vuoden 2014 alussa, jolloin uusi lainsäädäntö astui voimaan. Itämeren lohikannan monivuotisen suunnitelman käsittely alkoi uusista lähtökohdista marraskuussa 2014 ja jatkuu vuoden 2015 loppuun. Valmistelu tapahtui ensimmäisen kerran lohistrategiassa sovituin periaattein. Lopputuloksena lohen Itämeren kiintiötä saatiin pienennettyä lähemmäs tieteellistä neuvoa.

Ympäristöministeriö oli mukana liikenne- ja viestintäministeriön johdolla tehdyssä Suomen meriliikennestrategia 2014–2022 hankkeessa. Sen keskeisenä tavoitteena on Suomen merikuljetusten ja merellisten elinkeinojen toimintakyvyn varmistaminen kansantalouden kilpailukyky sekä ympäristö- ja turvallisuuskysymykset laajasti huomioon ottaen.

Uudet säännökset pohjavesialueiden rajaamisesta, luokittelusta ja suojeleusuunnitelmista

Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämistä koskevaan lakiin lisättiin uusi pohjavesien rajaamista ja luokittelua sekä suojeleusuunnitelmia koskeva luku.

Nykyisin pohjavesialueiden luokittelu perustuu hallinnolliseen ohjeistukseen eikä lainsäädäntöön. Uusilla säännöksillä parannetaan pohjavesialueella toimivien oikeusturvaa säätämällä osallistumismahdollisuudesta ja tiedottamisesta pohjavesialueiden luokitusta ja suojeleusuunnitelmaa valmisteltaessa. Laissa säädetään myös pohjavesialueista, joista pintavesi- tai maaekosysteemit ovat suoraan riippuvaisia.

Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskusten on tarkoitus aloittaa pohjavesialueiden luokitusten tarkistaminen viipymättä ja tavoitteena on saada uusi luokitus tehtyä vuoden 2019 loppuun mennessä. Suojeleusuunnitelmia koskevia säännöksiä sovelletaan uusiin ja päivitettäviin suunnitelmiin 1.2.2015 alkaen. Ympäristöministeriön on tarkoitus tarkentaa säännöksiä asetuksella ja lisäksi ohjeistaa niiden toimeenpanoa.

Hajajätevesiasetukseen esitettiin muutoksia

Haja-asutusalueiden jätevesiasetuksen siirtymäaikaa esitettiin pidennettäväksi ja lainsäädäntöön ryhdyttiin valmistelemaan lievennyksiä. Kiinteistökohtaista neuvontaa jatkettiin. Teetetyt selvitykset mukaan noin 120 000 kiinteistöllä vaaditut muutostyöt ovat vielä tekemättä, minkä vuoksi toimeenpanoon katsottiin tarvittavan lisäaikaa. Hajajätevesiasetuksen siirtymäsäännöksiä esitettiin muutettavaksi siten, että siirtymäaikaa jatketaan kahdella vuodella 15.3.2018 asti.

Alueidenkäyttö

Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisarvioinnista osauudistuksiin

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) kokonaisarviointi valmistui. Arvioinnin mukaan 14 vuotta voimassa ollut laki toimii yhä keskeisiltä periaatteiltaan hyvin ja sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset antavat kuitenkin aihetta lain osauudistuksille.

Arvioinnissa nostettiin esille erityisesti kaupunkiseutujen maankäytön ohjaamisen haasteet. Kaupunkiseutua kokonaisuutena käsittelevää kaavoitusta on kehitettävä kuntarakenteen muutokset huomioon ottaen. Kaupunkiseutujen kehysalueilla tarvitaan tiukempaa rakentamisen ohjausta kuin kauempana maaseudulla. Yleisesti arvioinnissa todettiin, että maakunta-, yleis- ja asemakaavojen tehtäviä on selkeytettävä. Yleiskaavojen pitää olla strategisia eli osoittaa suuntaa, mutta niissä ei pidä ratkaista asioita liian pitkälle, eikä myöskään asemakaavojen tule olla tarpeettoman yksityiskohtaisia. On myös tärkeää, että kaavoitusta palvelevat erilaiset selvitykset ja vaikutusten arvioinnit kohdennetaan oikein – niihin asioihin, joita suunnitelmassa ollaan ratkaisemassa.

Kilpailun edistäminen ja toimiva maapolitiikka toteuttavat rakennepoliittista ohjelmaa

Kokonaisarviointiin perustuva ensimmäinen MRL:n osauudistus korostaa toimivaa kilpailua ja maapolitiikkaa. Hallitus antoi eduskunnalle esityksen lain muuttamisesta siten, että siihen sisällytetään kilpailun edistämisen näkökulma. Esityksen mukaan se tulee jatkossa huomioida alueidenkäytön suunnittelun tavoitteissa kaikilla kaavatasoilla. Tavoitteena on lisätä kilpailua erityisesti kaupan ja asuntorakentamisen aloilla. Esitys toteuttaa osaltaan rakennepoliittista ohjelmaa sekä terveen kilpailun edistämishjelmaa.

Kunnilta vaaditaan aktiivisempaa maapolitiikkaa, sillä tonttimaan saatavuus oikeista paikoista luo pohjan asumisen, palvelujen ja työpaikkojen myönteiselle kehitykselle. Lakiin ehdotettiin lisättäväksi säännös, jonka mukaan kuntien on huolehdittava yhdyskuntien kehittämisen edellyttämästä maapolitiikasta. Säännös selventää kuntien maapolitiikan lainsäädännöllistä asemaa. Käytännössä kunnat vastaavat maapolitiikasta jo nykyisellään, vaikkei siitä ole laissa erikseen mainittu. Ehdotuksen tavoitteena on kannustaa kuntia aktiiviseen maapolitiikkaan. Kunnat voivat jatkossakin itsenäisesti valita keinot, joilla ne maapolitiikkaansa toteuttavat.

Kaavan laatimiseen liittyviä selvityksiä ja vaikutusten arviointeja täsmennetään. Ehdotus tähtää kuntien kaavoituksen sujuvoittamiseen ja resurssien käytön tehostamiseen. Esitykseen sisältyy myös aikaisemmin MRL:n muuttamisesta annetun lain voimaantulon muuttaminen siten, että paljon tilaa vaativa erityiskauppa tulee vähittäiskaupan suuryksikköjä koskevan sääntelyn piiriin 15.4.2017 alkaen. Alkuperäistä siirtymäaikaa jatketaan kahdella vuodella, minkä tarkoituksena on antaa maakunnan liitoille ja kunnille riittävästi aikaa laatia tarvittavat kaavat.

Metropolipolitiikan koordinoitua jatkettiin

Ympäristöministeriö ja valtionvarainministeriö jatkoivat hallitusohjelman mukaisen metropolipolitiikan koordinoitua ja sen keskeisten hankkeiden edistämistä. Metropolialueen kasvusopimuksen toteuttaminen käynnistyi vuoden 2014 alussa. Maahanmuuttajien aiesopimuksen ensimmäinen seurantaraportti valmistui syksyllä 2014. Sosiaalisen eheyden kumppanuusohjelman sisältöesitys valmistui kesällä 2014. Valmistelutyöryhmä ei pitänyt aiesopimusta tässä vaiheessa tarkoituksenmukaisena ja esitti, että kumppanuuden rakenteet ja sosiaalisen eheyden vahvistamisen toimet tulisi saattaa osaksi muodostumassa olevaa metropolihallintoa ja sosiaali- ja terveyspalvelujen uusia rakenteita, ja että aiesopimuksen käyttökelpoisuutta tulisi arvioida uudelleen seuraavan hallitusohjelman valmistelussa. Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishallitusohjelman aiesopimusten toteuttamista Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien kanssa on seurattu vuosittain. Kokonaisasunnottomuus ja pitkäaikaisasunnottomuus on molemmat saatu alenevaan suuntaan, silti pitkäaikaisasunnottomia on edelleen vuoden 2014 lopussa pääkaupunkiseudulla yli 1 600 henkilöä.

Ympäristöministeriö on osallistunut myös metropolihallintoa koskevan lainsäädäntöehdotuksen valmisteluun. Metropolilainsäädäntöä valmistelevan työryhmän väliraportti valmistui 1.4.2014 ja lakiluonnos 10.12.2014. Lakiluonnoksesta pyydettiin lausuntoja 4.2.2015 mennessä.

Lakiluonnosta on valmisteltu työryhmässä valtionvarainministeriön johdolla usean ministeriön yhteistyönä. Esityksessä on ehdotettu säädettäväksi laki metropolihallinnosta. Lisäksi on ehdotettu muutoksia muun muassa maankäyttö- ja rakennuslakiin, joiden valmistelusta ympäristöministeriö on vastannut. Keskeisinä tavoitteina on luoda nykytilaan nähden paremmat edellytykset maankäytön, asumisen ja liikenteen tehtävien suunnittelulle ja yhteiselle, seudulliselle päätöksenteolle sekä tiivistää kuntien välistä yhteistyötä metropolialueen 14 kunnan alueella. Maankäytön suunnittelun tavoitteena on metropolialueen yhdyskuntarakenteen, joukkoliikenteen ja liikennejärjestelmän toimivuuden ja taloudellisuuden parantaminen sekä riittävän ja kohtuuhintaisen asuntotuotannon varmistaminen. Maankäytön suunnittelun keskeinen väline olisi metropolikaava.

Maakuntakaavoja ohjattiin

Ympäristöministeriö on ohjannut maakuntakaavoja ja edistänyt ja varmistanut näin valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista. Koko maassa on nyt 64 voimassa olevaa maakuntakaavaa. Ympäristöministeriö vahvisti vuoden 2014 aikana 11 maakuntakaavaa ja vahvistettavana oli vuoden lopussa seitsemän maakuntakaavaa. Keskeisimmät ratkaistavat kysymykset liittyvät tuulivoimaan ja vähittäiskaupan suuryksiköiden sijaintiin. Maakuntien liitoissa on valmisteilla 17 ympäristöministeriön ohjaamaa maakuntakaavaa, joilla ajantasaistetaan tai täydennetään voimassa olevia maakuntakaavoja. Näissä keskeisimpiä aihealueita ovat tuulivoima ja muut energiakysymykset, kauppa sekä liikenneväylät.

Ympäristöministeriössä selvitettiin maakuntakaavojen vahvistusmenettelyn vaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia kaavajärjestelmään. Selvitystyön lähtökohtana arvioitiin nykykuotoisen vahvistusmenettelyn toimivuutta. Keskeiseksi ongelmaksi on koettu se, että vahvistusmenettely pidentää kaavaprosessia ja viivyttää kaavan voimaantumista myös kaavan niiden osien osalta, joihin ei kohdistu valituksia. Selvityksen tavoitteena oli löytää nykyistä vahvistusmenettelyä parempia tapoja, joilla valtio voi maakuntakaavoituksessa varmistaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamisen edistämisen ja turvata muita valtakunnallisia intressejä. Selvityksen mukaan nykyistä vahvistusmenettelyä voidaan merkittävästi kehittää ja nopeuttaa ja sitä pidetään kehitetyssä muodossa perusteltuna vaihtoehtona.

Selvityksen johtopäätöksenä ehdotettiin, että nykyinen vahvistusmenettely korvataan menettelyllä, jossa ympäristöministeriöllä on laissa säädetyin edellytyksin oikeus ottaa valtakunnallisten tavoitteiden kannalta merkittävä tai ongelmallinen maakuntakaava tarkastettavaksi. Selvityksessä katsottiin myös, että maakuntakaavoitusta koskevaa viranomaisyhteistyötä on tarpeen kehittää riippumatta siitä, mikä vahvistusmenettelyn kehittämis- tai korvaamisvaihtoehto valitaan. Selvitys on lausunnoilla, minkä jälkeen päätetään jatkotoimista.

Tuulivoimakaavoituksen edellytyksiä parannettu

Ympäristöministeriö tuki edelleen tuulivoimarakentamisen kaavoitusta ja selvityksiä. Tavoitteena on luoda alueidenkäytölliset edellytykset sille, että tuulivoimatuotanto kasvaisi ilmasto- ja energiastrategian mukaisesti 9 TWh vuoteen 2025 mennessä, mikä edellyttää noin 1 000 uutta tuulivoimalaa nykyisen 211 lisäksi. Kunnille ja maakunnan liitoille osoitettiin 1,4 miljoonaa euroa valtionavustusta tuulivoimarakentamista ohjaavien kaavojen laadintaan. Kaavoituksen pullonkaula on poistumassa, sillä tuulivoimarakentamista ohjaavia ja mahdollistavia maakunta- ja yleiskaavoja on vireillä ja valmistunut runsaasti eri puolilla Suomea.

Ympäristöministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyönä on valmisteltu vuoden lopussa lausunnoille toimitettu luonnos valtioneuvoston asetukseksi tuulivoimaloiden melutason ohjearvoista. Asetus annetaan tuulivoimaloiden melun aiheuttamien terveyshaittojen ja merkittävän muun ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Tuulivoimarakentamisen ja sen ohjauksen yhtenäisyyttä on edistetty myös käynnistämällä tuulivoimarakentamisen seurantaohjelma sekä selvitykset tuulivoimaloiden vaikutuksista linnustoon ja maisemaan. Tuulivoimarakentamista poikkeamista koskeva MRL:n muutos tuli voimaan 1.1.2014. Laki sisälsi kaksi muutosta, joilla pyritään edistämään tuulivoimarakentamista mahdollistamalla poikkeamisen menettelyn käyttäminen ja rakennusluvan myöntäminen lain voimaa vailla olevan ns. tuulivoimayleiskaavan perusteella.

Ensimmäinen valtakunnallinen kulttuuriympäristöstrategia valmistui

Valtioneuvosto teki periaatepäätöksen ensimmäisestä valtakunnallisesta kulttuuriympäristöstrategiasta. Strategian tavoitteena on lisätä ymmärrystä kulttuuriympäristön tuomia mahdollisuuksia kohtaan sekä edistää kulttuuriympäristön hyvää hoitoa osana kestävästä kehityksestä. Kulttuuriympäristöstrategian laatiminen perustui hallitusohjelmaan, ja se on tehty ympäristöministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön johdolla. Strategian pohjalta valmisteltiin toimeenpanosuunnitelmaa, joka valmistui tammikuussa 2015.

Vuoteen 2020 ulottuva strategia sisältää 20 toimenpidettä, jotka on ryhmitelty viiden päämäärän alle. Toimenpiteet edistävät osaltaan Suomen allekirjoittamien kulttuuriympäristöön liittyvien kansainvälisten sopimusten toteutumista ja kulttuuriympäristön suojelua. Kansalaistoiminnan merkitystä strategian tavoitteiden saavuttamisessa korostetaan.

Toimenpiteitä kohdistetaan esimerkiksi kulttuuriympäristön käyttöä ja hoitoa koskevien uusien ratkaisujen kehittämiseen, kulttuuriympäristön lukutaidon syventämiseen, eri toimijoiden työnjaon selkeyttämiseen ja kansalaisten, asiantuntijoiden, päättäjien ja elinkeinoelämän keskinäisen vuoropuhelun lisäämiseen sekä tarpeellisen tiedon saatavuuden parantamiseen.

Aluerakenteen ja liikennejärjestelmän kehityskuvan ehdotus valmistui

Ympäristöministeriön asettama työryhmä valmisteli ehdotuksen aluerakenteen ja liikennejärjestelmän kehityskuvaksi. Kehityskuva perustuu valtioneuvoston ministeriöille antamaan toimeksiantoon määritellä valtakunnallinen näkemys tavoiteltavasta aluerakenteesta ja liikennejärjestelmästä pitkällä aikavälillä eli vuoteen 2050 saakka. Tarkoituksena on vaikuttaa siihen, että aluerakenne ja liikennejärjestelmä tarjoavat hyvät edellytykset Suomen kehittymiselle kilpailukykyisenä, asukkaiden hyvinvointia edistävänä ja ympäristöltään kestävästä maana. Kehityskuva on kokonaisnäkemystä ja tulevaisuuden suuntaa viitoittava siten, että se edesauttaa eri toimijoita asemoimaan ja suuntaamaan toimintaansa aluerakenteen ja liikennejärjestelmän tavoiteltavaan kokonaisuuteen. Kehityskuvalla vaikutetaan myös kansainväliseen aluesuunnitteluyhteistyöhön tuomalla esiin Suomen näkökulmaa ja yhteistyötarpeita. Työryhmän kehityskuvaehdotus on kommenttikierroksella 19.2.2015 asti, minkä jälkeen se viedään HALKE:n (Hallinnon ja aluekehittämisen ministerityöryhmä) käsittelyyn ennen julkistamista. Kehityskuvaehdotuksessa tavoiteltavan kehityksen peruspilareita ovat Suomen aluerakenteen kansainvälinen ulottuvuus, erityisesti Itämeren alueen ja Barentsin alueen mahdollisuudet, monikeskuksinen ja verkottuva aluerakenne, saavutettavuuden parantaminen liikennepalveluja ja digitalisaatiota hyödyntäen sekä monipuolinen ympäristö Suomen erityisenä vahvuutena.

Valtioneuvosto teki ilmastonmuutoksen sopeutussuunnitelmasta periaatepäätöksen

Valtioneuvosto antoi 20.11.2014 periaatepäätöksen Kansallisesta ilmastonmuutokseen sopeutussuunnitelmasta 2022. Ympäristöhallinnon ilmastonmuutoksen sopeutumisen toimintaohjelman päivitys käynnistettiin syksyllä 2014. Toimintaohjelman päivitys tehdään vuorovaikutteisesti eri toimijoiden muun muassa kuntien ja ELY-keskusten kanssa ja se valmistuu vuonna 2015. Päivityksessä huomioidaan vuonna 2013 valmistunut toimintaohjelman arviointi.

Alimpia suositeltavia rakentamiskorkeuksia koskevan oppaan päivitys julkaistiin keväällä 2014. Opas perustuu tehtyihin alimpia meriveden korkeuksia koskeviin skenaarioihin (YM, MMM, SYKE, IL). Alimmista suositeltavista rakentamiskorkeuksista järjestettiin toimittajatilaisuus. Asia on ollut esillä useilla neuvottelupäivillä

Maankäyttö- ja rakennuslain hulevesiä koskeva muutos tuli voimaan 1.9.2014. Lakiin lisättiin hulevesiä koskevat erityiset säännökset (13 a luku (22.8.2014/682). Muutoksen tarkoituksena on muun muassa parantaa varautumista sää- ja vesiolojen ääri-ilmiöihin sekä edistää sopeutumista ilmastonmuutokseen.

Ilmastotavoitteita tukevaa kaavoitusta koskeva opas-aineisto valmistui vuonna 2014 ja se julkaistaan alkuvuoden 2015 aikana. Aineisto pitää sisällään ilmastonmuutoksen hillinnän ja ilmastonmuutokseen varautumisen näkökulmat. Ilmastonmuutokseen sopeutumisen näkökulma on lisäksi ollut mukana useissa kehittämiss-hankkeissa, jotka ovat koskeneet ilmastonkestävää kaupunkia, hulevesien hallintaa ja hyödyntämistä sekä vesihuollon kehittämistä.

Asuminen

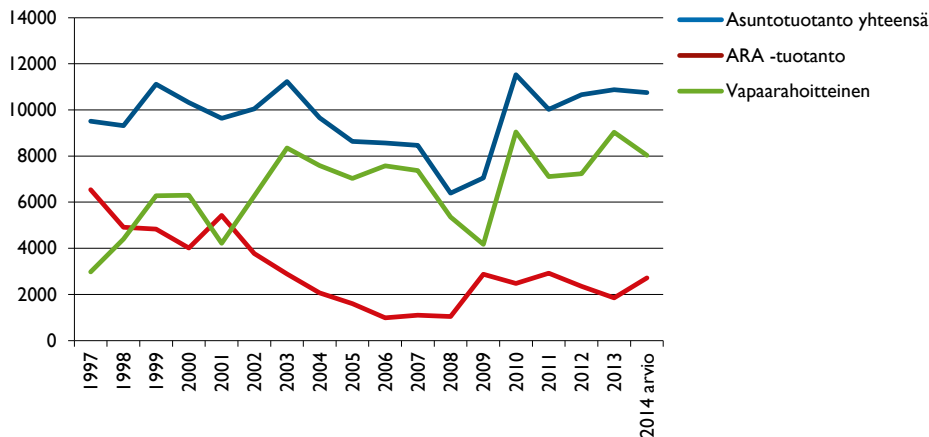
ARA-tuotannon määrä nousi hieman

Korkotukilainoituksessa oli edelleen painopisteenä vuokra-asuntojen lainoitus. ARA-tuotantoon osoitettiin vuonna 2014 yhteensä 1 040 miljoonaa euroa. Alkava tuotanto oli yhteensä 7 380 asuntoa. Lisäystä edellisvuoteen oli lähes 1 000 asuntoa. Suurin osa asunnoista oli erityisryhmien kohteissa. Lisäksi valtion takauslainoilla vuokra-asuntoja aloitettiin reilut 800 asuntoa. Tuotannossa painottuivat erityisesti Helsingin seudun aiesopimuskunnat ja muut kaupunkiseudut.

Suurin lisäys tuotannossa tapahtui asumisoikeusasunnoissa (yhteensä noin 1 900 asuntoa), joiden tuotantoa koskenut sidos aloitettavaan normaaliin vuokra-asuntotuotantoon vapautettiin loppuvuonna pääministeri Stubbin hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti. Lainoituksen käyttösuunnitelman muutoksella asumisoikeusasunnoille osoitettua valtuutta nostettiin 100 miljoonalla eurolla yhteensä 275 miljoonaan euroon. Vastaavan suuruinen vähennys tehtiin vuokra-asunnoille osoitetusta valtuudesta.

Vuokra-asuntojen uustuotannon vauhdittamiseksi Helsingin seudulla oli käytössä korkotukilainoihin liittyvä käynnistysavustus ja pääkaupunkiseudulla takauslainoihin liittyvä käynnistysavustus. Aiesopimuskuntia tuettiin asuinalueiden infra-avustuksella. Vuokra-asuntojen korkotukilainoihin sovellettiin yhteen prosenttiin alennettua omavastuukorkoa.

Kuva 2. Asuntotuotanto aiesopimuskunnissa

MAL-aiesopimus puolivälissä: Helsingin seudun asuntotuotanto ja kaavoitus vaihtelevat kunnittain huomattavasti

Helsingin seudun neljäntoista kunnan ja valtion välinen MAL-aiesopimus vuosille 2012–2015 solmittiin kesäkuussa 2012. Vuosina 2012 ja 2013 Helsingin seudulle valmistui yhteensä noin 22 800 uutta asuntoa eli keskimäärin noin 11 400 asuntoa vuodessa. Tämä on 91 prosenttia keskimääräisestä kokonaistuotannon vuositavoitteesta (12 500 asuntoa). Näistä ARA-vuokra-asuntoja on yhteensä noin 4 340 eli keskimäärin noin 2 179 asuntoa vuodessa. ARA-tuotannon keskimääräinen toteutuma on 90 prosenttia vuosittaisesta tavoitteesta. Asuntotuotannon kokonaismäärä on kuitenkin kasvanut: tuotantoa on enemmän kuin kahteenkymmeneen vuoteen.

Helsingin seudulla kaavoitettiin uutta asumisen kerrosalaa kaikkiaan 2,3 miljoonaa kerrosneliometriä vuosina 2012 ja 2013. Sopimuskauden puolivälissä keskimääräinen vuosittain asemakaavoitettu uusi asumisen kerrosala on 1,15 miljoonaa kerrosneliometriä eli 95 prosenttia keskimääräisestä vuositavoitteesta. Kuntien välillä on merkittäviä eroja: toisissa kunnissa kaavoitus on edennyt tavoitteiden mukaisesti, mutta osassa tavoitteita ei ole saavutettu.

Osa kunnista on jäänyt huomattavasti kaavoitusta ja ARA-tuotantoa koskevista tavoitteistaan, mikä ei ole toivottavaa. Samalla jotkut kunnat ovat jopa ylittäneet tavoitteensa. Jotta asuntotuotantoa saadaan tasapainoisesti koko alueelle, on tärkeää varmistaa tonttivarannon riittävyys.

Vuonna 2012–2013 valmistuneista asunnoista noin puolet sijoittui raideliikenteen saavutettavuuden kannalta hyvin eli kilometrin säteelle raideliikenteen nykyisistä tai rakenteilla olevista asemista. Lisäksi 70 prosenttia valmistuneista asunnoista (16 000 asuntoa) sijoittui alueille, joilla palvelut ja työpaikat ovat saavutettavissa kävelen, pyöräillen tai vähintään melko tiheällä joukkoliikenteellä.

Kunnilta saatujen ennakkotietojen mukaan vuonna 2014 seudulla valmistuu 10 882 asuntoa ja käynnistyy 10 746 asunnon rakentaminen. ARA-vuokra-asuntoja valmistuu 1 863 ja asumisoikeusasuntoja 845. Nyt käytettävissä oleviin tietoihin ja ennakoarvioihin perustuva ennuste koko aiesopimuskauden keskimääräisen vuosituotannon tasosta on 11 341 asuntoa vuodessa, mikä vastaa 91 prosenttia kokonaistuotantotavoitteesta.

Marraskuussa 2014 hyväksyttiin valtioneuvoston periaatepäätöksenä valtion ja Helsingin seudun kuntien välinen sopimus suurten infrahankkeiden tukemiseksi ja asumisen edistämiseksi. Sopimus täydentää voimassa olevaa MAL-aiesopimusta ja luo perustan Helsingin seudun MAL-asioista sopimiseen vuoden 2016 alusta. Sopimuksen mukaisesti seudun kunnat sitoutuvat lisäämään asuntotonttien kaavoitusta kerrosalana mitattuna noin 25 prosentilla verrattuna voimassaolevaan MAL-aiesopimukseen.

Tampereen, Turun ja Oulun kaupunkiseuduilla MAL-aiesopimusten toteuttaminen etenee.

Tampereen kaupunkiseudun kahdeksan kunnan ja valtion välillä solmitun järjestyksessään toisen MAL-aiesopimuksen toteuttaminen etenee. Kaupunkiseudulla on valmisteltu rakennesuunnitelman päivitys, joka hyväksytään jäsenkunnissa tammihelmikuussa 2015. Rakennesuunnitelmaan on pyritty sisällyttämään aiesopimuksen sisältämiä toimenpiteitä joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edistämiseksi sekä asuntotuotannon sijoittamiseksi joukkoliikenteen vaikutusalueelle. Samanaikaisesti seudulla on vireillä Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 valmistelu, joka on tulossa nähtäville vuonna 2015. Eri prosessien aikataulutuksen ja tavoiteasetannan yhteensovittaminen on haasteellista.

Oulun seudulla huhtikuussa 2013 allekirjoitettu valtion ja seitsemän kunnan aiesopimus koskee MAL-teemojen lisäksi PE-teemoja. Seuturakennetiimi ja liikennejärjestelmätyöryhmä koordinoivat ja sopivat tarvittaessa yhteisistä toteuttamistoimista. Vuokra-asumista ja erityisryhmien asumista koskevien toimenpiteiden toteuttamista varten on perustettu seudun asuntoimesta sekä hyvinvointi- ja sosiaalipalveluista vastaavien yhteistyöryhmä, joka koordinoi toimenpiteiden toteuttamista yhteisten asuntoliittisten linjausten mukaisesti. Kunnissa on yhteisesti laadittu muun muassa palveluverkon nykytilaa koskevia kartta-aineistoja.

Perusparantamista elvytettiin käynnistysavustuksin

Perusparantamisen 10 prosentin suuruista käynnistysavustusta jatkettiin rakennusalan elvyttämiseksi. Avustusta myönnettiin yhteensä 140 miljoonaa euroa vuonna 2014. Kun vuonna 2013 käynnistysavustuksiin käytetty 15 miljoonaa euroa otetaan lisäksi huomioon, on käynnistysavustuksilla aloitettu yhteensä noin 50 000 asunnon perusparantaminen.

A-Kruunu siirtyi ympäristöministeriön hallintaan ja ohjaukseen

Hallituksen päätöksen mukaisesti valtion omistama yleishyödyllinen vuokra-asuntoyhtiö A-Kruunu Oy siirrettiin ympäristöministeriön omistajaohjaukseen keväällä 2014. Yhtiöön on varattu sijoitettavaksi vuoden 2013 talousarviossa yhteensä 30 miljoonaa euroa. Sijoituksen tavoitteena on, että A-Kruunu rakennuttaa omistukseensa vuoden 2018 loppuun mennessä 2 000 kohtuuhintaista vuokra-asuntoa Helsingin aiesopimuskunnissa.

Erityisryhmien asumista ja asumisneuvontaa tuettiin

Ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelman toimeenpanossa laajennettiin hissiohjelmaa ja valmisteltiin Ikäkotikuntoon -kampanja. Pitkäaikaisasunnottomuusohjelman määrällinen tavoite ollaan saavuttamassa. Tavoite on tuottaa 2 500 uutta asuntoa vuosina 2008–2015. Kehitysvammaisten asumisohjelmassa esitettyjen toimenpiteiden toteuttamista jatkettiin. Tämän lisäksi osallistuttiin valtiovarainministeriön asumis- ja palvelukuntakokeilun valmisteluun ja Vammaispoliittisen ohjelman toteuttamiseen.

Hyviä tuloksia tuottanutta asumisneuvojatoimintaa tuettiin edelleen. Toimintaan myönnettiin avustusta 50 asumisneuvojan palkkaamiseen 22 kunnan alueella.

Asumisen tukijärjestelmän vaikuttavuutta arvioitiin

Marraskuussa 2013 ympäristöministeriö asetti hankeryhmän, jonka tehtäväksi annettiin selvittää nykyisen asumisen tukijärjestelmän vaikuttavuutta ml. asumisen verotuksen, asettaa tukijärjestelmälle tavoitteet ja laatia kehittämisohjeita. Hankeryhmä luovutti työnsä ministerille 24.2.2015. Hankeryhmän työtä on tarkoitus käyttää tulevien hallitusneuvottelujen taustamateriaalina. Hankeryhmän työ keskittyy suurimpien kasvukeskusten asuntomarkkinoiden parantamiseen. Asuntotuotantoon myönnettävät tuet ovat hankeryhmän mukaan edelleen perusteltuja ja niitä on edelleen kehitettävä. Lisäksi hallintamuotojen tasapuoliseen kohteluun on edelleen kiinnitettävä voimakkaammin huomiota. Tämän vuoksi hankeryhmä katsoi, että muun muassa omistusasuntolainojen korkovähennyksestä olisi asteittain luovuttava kokonaan.

Pääministeri Alexander Stubbin hallitusohjelman mukaisesti ministeriössä valmisteltiin nykyisen vuokra-asuntojen uustuotannon korkotukilainoituksen rinnalle uutta kohdekohtaista lyhyttä korkotukimallia. Lisäksi nykyisen omakustannusvuokramäärityksen säännöksiin valmisteltiin asuntopoliittisen toimenpideohjelman mukaisesti sitä tarkentavia muutoksia. Lakiesityksiä ei kuitenkaan annettu eduskunnalle, koska niistä ei päästy poliittiseen yksimielisyyteen hallituksessa. Asuinalueiden kehittämisohjelman toteuttamista jatkettiin monipuolisin toimin ja asuinalueiden elinvoiman edistämistä ja segregaaation ehkäisemistä avustettiin yhteensä 8 milj. eurolla.

Rakentaminen

Kohti lähes nollaenergiarakentamista

Parlamentaarisessa energia- ja ilmastokomiteassa on valmisteltu Suomelle vuoteen 2050 ulottuva energia- ja ilmastotiekartta. Yhtenä osa-alueena tiekartassa käsitellään alueiden käyttöä, rakentamista ja rakennuksia eli rakennettua ympäristöä. Rakentamisen ja rakennuskannan korjaamisen lähivuosien keskeiset toimet liittyvät rakennusten energiatehokkuusdirektiivin (EPBD) ja energiatehokkuusdirektiivin (EED) rakentamista ja rakennuksia koskevien kohtien toimeenpanemiseksi keskeisimpänä lähes nollaenergiarakentamista koskevat vaatimukset.

Rakennusten energiatehokkuusdirektiivi (2010/31/EU) edellyttää uusia lainsäädäntötoimia lähes nollaenergiarakennuksiin siirtymisen toimeenpanemiseksi. Lähes nollaenergiavaatimus koskee uudisrakentamista. Direktiivin mukaiseen lähes nollaenergiarakennuksen määritelmään sisältyy erittäin korkean energiatehokkuuden vaatimuksen lisäksi uusiutuvan energian käyttöä koskeva vaatimus. Uusiutuvan energian käytön lisäämisestä rakennuksissa ja niissä käytetyn uusiutuvan energian vähimmäistasosta säädetään lisäksi uusituvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä annetussa direktiivissä (2009/28/EY).

Rakennusten energiatehokkuusdirektiivin täytäntöön panemiseksi on rakennusten energiatehokkuudesta annettua ympäristöministeriön asetusta muutettu 19.8.2014 siten, että asetukseen on sisällytetty lähes nollaenergiarakennuksen määritelmä sekä direktiivin edellyttämät määräajat lähes nollaenergiarakennuksiin siirtymiseksi. Määräajat edellyttävät viranomaisten käytössä ja omistuksessa olevien rakennusten olevan lähes nollaenergiarakennuksia 31.12.2018 jälkeen ja kaikkien uusien rakennusten 31.12.2020 mennessä. Syksyllä 2014 käynnistettiin lainsäädännön valmistelu lähes nollaenergiarakentamisen täsmälliseksi määrittelemiseksi Suomessa.

Valmistelussa otetaan huomioon myös uusiutuvan energian käytön vaatimus, jota koskevaa lainsäädäntöä valmisteltiin ympäristöministeriön työryhmässä direktiivin 2009/28/EY täytäntöön panemiseksi. Säädosvalmistelua tältäkin osin jatketaan osana lähes nollaenergiarakentamiseen siirtymistä koskevaa valmistelua.

Ekosuunnittelu, energiamerkintä ja energiatodistukset

Markkinavalvontaviranomaisena toimivan turvallisuus- ja kemikaaliviraston (TUKES) tarvitsemat resurssit rakennustuotteiden osalta on turvattu ja aloitettu varautuminen valvottavien tuoteryhmien laajenemiseen. Markkinavalvontaa edellyttävien tuoteryhmäkohtaisia säädösten määrän todennäköinen kehitys on seuraava: 5 kpl (v. 2014), 8 kpl (v. 2015), 10 kpl (v. 2016) 11 kpl (v. 2017), 14 kpl (v. 2018 ja 2019). 15 kpl (v. 2020). Pienille ja keskisuurille yrityksille on suunnattu tuoteryhmäkohtaista ohjausta viranomais-toimin. Uusina säädöksinä julkaistiin ilmanvaihtokoneita koskevat ekosuunnittelu ja energiamerkintäsäädökset. Vuoden aikana käsittelyssä olivat erityisesti pienhiukkasten vähentämisen kannalta merkittävät kiinteän polttoaineen kattiloita ja tulisijoja koskevat säädökset, joita määräyskomitea puolsi, mutta joita vielä ei ole julkaistu.

Energiamerkintädirektiivin (2010/30/EU) ja ekosuunnitteludirektiivin (2009/125/EC) uudelleenarviointi käynnistyi vuonna 2014. Ympäristöministeriö osallistuu työhön hallinnonalansa osalta yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön ja energiaviraston kanssa.

Eduskunnalle jätettiin 25.3.2014 kansalaisaloite (KAA 1/2014) rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain (50/2013) muuttamisesta. Eduskunta hylkäsi kansalaisaloitteen, jossa yhteydessä se hyväksyi kaksi lausumaa. Ympäristöministeriössä on valmisteltu lausumien täytäntöönpanoa.

Rakennusten energiatehokkuusdirektiivi (2010/31/EU) edellyttää rakennusten energiatodistukseen liittyvää tehokasta valvontajärjestelmää. Sekä valvonnan tehostamiseksi että todistukseen ja todistusten laatijoihin liittyvien tietotarpeiden vuoksi valvontaviranomaisena toimivan Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA:n käyttöön ja ylläpidettäväksi on rakennettu rakennusten energiatodistustietojärjestelmä. Tietojärjestelmä kokoaa energiatodistukset yhteen palveluun ja lisää mahdollisuuksia todistustietojen vertailuun sekä antaa tietoa pätevöityneistä todistusten laatijoista. Tietojärjestelmän käyttöön ottoa varten hallitus antoi eduskunnalle lakiehdotuksen rakennusten energiatodistustietojärjestelmästä.

Korjausvajetta aiotaan vähentää

Remonttiryhmä jätti mietintönsä toimenpiteistä, joilla Suomen lähiöiden korjausvajetta voidaan vähentää vuosina 2015–2025. Remonttiryhmän ehdotukset tähtäävät siihen, että Suomeen juurtuu uusi lähiöiden ja niiden kiinteistöjen korjaus- ja ylläpito-kulttuuri. Kuntia tulisi kannustaa laatimaan kokonaisvaltaisia suunnitelmia lähiöiden ja niiden rakennuskannan kehittämiseksi.

Sekä julkisten että yksityisten asuin- ja kaupallisten rakennusten perusparantamista koskeva pitkän aikavälin strategia valmistui 4/2014 Energiatehokkuusdirektiivin 4. artiklan toimeenpanoon liittyen. Korjausrakentamisen strategian (2007) toimenpideohjelman toteutumisen väliarviointi on käynnissä.

Korjaus- energia- ja terveyshaitta-avustusten myöntämiseen varattiin valtion talousarviossa vuonna 2014 yhteensä 43 miljoonaa euroa. Avustusten myöntämisen painopisteinä olivat hissien jälkiasentaminen ja liikkumisesteiden poistaminen asuinrakennuksista sekä vanhusten ja vammaisten henkilöiden asuntojen korjaaminen. Ikääntyneiden kotona asumisen mahdollistaminen on julkisen talouden kannalta kustannustehokasta ja parantaa ikääntyvien elämänlaatua. Korjaustoiminnan tehostamiseksi määrärahoja mainittuihin tarkoituksiin lisättiin vielä vuoden kuluessa 10 miljoonalla eurolla, joten avustusten saantia voitiin lisätä.

Hissien jälkiasentamista varaten myönnettiin avustuksia yhteensä 20,1 miljoonaa euroa (203 hissiä), esteettömyyskorjauksiin yhteensä 0,9 miljoonaa euroa (74 kohdetta). Vanhusten ja vammaisten henkilöiden asuntojen korjaamista avustettiin yhteensä 13,8 miljoonalla eurolla.

Kantavat rakenteet

Ympäristöministeriö antoi kesäkuussa kantavia rakenteita ja pohjarakenteita koskevat asetukset, jotka tulivat voimaan syyskuun alussa. Samalla kumottiin asetuksina annetut kantavien rakenteiden suunnittelua koskevat Suomen rakentamismääräyskokoelman osat. Uudistuksella luovuttiin kahden rinnakkaisen suunnittelujärjestelmän ylläpitämisestä. Kantavien rakenteiden suunnittelun ja toteutuksen perustana on jatkossa eurokoodit sekä niitä koskevat ympäristöministeriön asetuksina annetut kansalliset valinnat.

Uudistus toteuttaa valtioneuvoston rakennepoliittisen ohjelman tavoitteita selkeyttää lainsäädäntöä ja vähentää erillisten säädösten määrää.

Hallitus on antanut lakiesityksen, jossa veloitetaan laajarunkoisten rakennusten, kuten marketit, urheiluhallit ja ratsastusmaneesit, omistajia huolehtimaan määrääjassa, että rakennuksen rakenteellinen turvallisuus on arvioitu.

Jatkossa laajarunkoisten rakennusten omistajan velvollisuus olisi huolehtia myös, että rakennuksen käyttö- ja huolto-ohje sisältää toimenpiteet ja aikataulut, joilla seurataan kantavuuden kannalta keskeisten rakenteiden kuntoa.

Rakentamismääräyskokoelman uudistaminen käynnissä

Suomen rakentamismääräyskokoelma uudistetaan vuoden 2017 loppuun mennessä. Rakentamis-määräyskokoelmaan kootaan rakentamista koskevat ympäristöministeriön ja valtioneuvoston asetuksena annettavat säädökset sekä ympäristöministeriön ohjeet. Ympäristöministeriön asetus kantavien rakenteiden suunnittelusta sekä ympäristöministeriön asetus pohjarakenteiden suunnittelusta tulivat voimaan 1.9.2014.

Valtioneuvoston asetus maankäyttö- ja rakennusasetuksen muuttamisesta koskien pääsuunnittelijan ja vastaavan työnjohtajan tehtäviä, valtioneuvoston asetus rakentamisen suunnittelutehtävien vaativuusluokkien määräytymisestä sekä ympäristöministeriön asetus rakentamista koskevista suunnitelmista ja selvityksistä tulevat voimaan huhtikuussa 2015.

Rakennusten kosteus- ja homeongelmia vähennettiin

Eduskunnan kirjelmän Rakennusten kosteus- ja homeongelmat (EK 5/2013 vp - M 5/2013 vp) sisältämien 13 toimenpidekohdan toteutus on käynnissä. Moni toimenpidekohta sisältää alakohtia, jotka edellyttävät erillisiä toimia. Osin kohdat on jo toteutettu. Esimerkiksi päiväkotien, koulujen ja sosiaali- ja terveydenhuollon rakennusten kunnostamiseksi ja terveyshaittojen vähentämiseksi on laadittu kohdassa 10 edellytetty pitkän tähtäimen suunnitelma, ja valtion tukiehtoja on muutettu kohdassa 9 edellytetyksi siten, että ne ohjaavat ja kannustavat kuntia rakennusten suunnitelmalliseen ja ennakoivaan kunnossapitoon sekä rakennusten elinkaaren oikea-aikaisiin korjauksiin. Kirjelmän kohdat ovat kokonaisuus, joiden toteutuksesta raportoidaan erikseen vuosittain kirjelmän kohdan 14 mukaisesti.

Valtakunnallisia Kosteus- ja homeongelmia käsittelevän kannanoton mukaisesti. Talkoiden tavoitteena on kosteus- ja homeongelmien aiheuttamien terveyshaittojen ja kansantaloudellisten menetysten systemaattinen vähentäminen sekä uusien kosteusvaurioiden syntyminen torjumisen uudis- ja korjausrakentamisessa. Ohjelma painottuu olemassa olevan rakennuskannan ongelmien vähentämiseen.

Vuonna 2014 jatkettiin talkoiden aikana tuotetun ohjeistuksen ja muiden työkalujen jalkauttamista kentälle. Tavoitteena oli saada työkalut ja uudet toimintamallit mahdollisimman kattavasti kaikkien toimijoiden ja kansalaisten käyttöön tehokkaan viestinnän ja yhteistyökumppanien avulla. Vuonna 2014 laaja rakennusterveys- ja kosteusvaurioasiantuntijoiden koulutuksen kehittämishanke eteni suunnitellusti. Vuoden kuluessa työsti myös oppaita omakotitalon omistajalle sekä taloyhtiöille homevaurioiden korjaamiseen. Talkoiden suosittuja pientaloasukkaita palvelevia kotisivuja alettiin laajentaa kuluneen vuoden aikana myös kerrostaloasukkaita ja taloyhtiöitä palveleviksi. Muutosta kosteus- ja homeasioihin liittyvissä asenteissa, toimintatavoissa sekä ohjausjärjestelmissä on havaittavissa talkoille asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Rakennustuotteiden tuotehyväksyntää laajennettiin

Vuonna 2014 vahvistettiin laki maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta, jolla Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (TUKES) valvonta laajennettiin kattamaan CE-merkittyjen (Conformité Européenne) rakennustuotteiden lisäksi tuotteet, joilla ei ole CE-merkintää. TUKES on vastannut kaikkien rakennustuotteiden markkinavalvonnasta 1.1.2015 alkaen.

Vuonna 2014 vahvistettiin laki eräiden rakennustuotteiden hyväksynnästä annetun lain muuttamisesta, jonka mukaan rakennustuotteelle annettu vapaaehtoinen kansallinen tuotehyväksyntä voidaan tarvittaessa peruuttaa. Tuotehyväksynnän myöntänyt taho voi peruuttaa antamansa hyväksynnän, jos rakennustuote ei tosiasiallisesti vastaa tyyppihyväksyntää, varmennustodistusta tai valmistuksen laadunvalvontasertifikaattia, tai jos tuote aiheuttaa välitöntä vaaraa terveellisyydelle, turvallisuudelle tai ympäristölle. Jos rakennustuote ei ole maankäyttö- ja rakennuslain tai sen nojalla annettujen olennaisten teknisten vaatimusten mukainen, voi rakennustuotteen tuotehyväksynnän jatkossa peruuttaa. Laki eräiden rakennustuotteiden hyväksynnästä annetun lain muuttamisesta tuli voimaan 1.2.2015.

Ympäristöministeriön asetusta eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä on muutettu. Muutos tulee voimaan 1.3.2015. Muutoksen johdosta tyyppihyväksynnän, varmennustodistuksen ja valmistuksen laadunvalvonnasta annetun sertifikaatin on sisällettävä ehto, jonka mukaan vapaaehtoinen kansallinen tuotehyväksyntä on peruutettava, jos rakennustuote ei täytä maankäyttö- ja rakennuslain tai sen nojalla annettujen säännösten olennaisia teknisiä vaatimuksia. Lisäksi tuotehyväksyntäasetuksen listaa rakennustuotteiden ominaisuuksien arvioinnissa käytettävistä järjestelmistä on ajantasaistettu.

Rakennusvalvonta kootaan suurempiin yksiköihin

Ministerin asettama työryhmä selvitti rakennusvalvonnan suuremmiksi yksiköiksi kokoamisen vaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia. Rakennusvalvontatoimen uudistuksen tavoitteena on kehittää ja yhtenäistää toimintatapoja, vahvistaa ammatillista osaamista sekä edistää asiakkaiden tasavertaista kohtelua. Taustalla on hallituksen rakennepoliittisen ohjelman päätös, jonka mukaan rakennusvalvontatoimi kootaan nykyistä suuremmiksi, kuntarajat ylittäviksi yksiköiksi, jotka kattaisivat toimintansa täysimääräisesti lupamaksuilla. Uudistus on määrä toteuttaa vuoden 2016 aikana. Ympäristöministeriö pyysi selvityksen pohjalta rakennusalan järjestöiltä kannanotot uudistuksen toteuttamistavasta ja sen vaikutuksista eri toimijoille.

Täydennysrakentamisen käytäntöjä kehitettiin

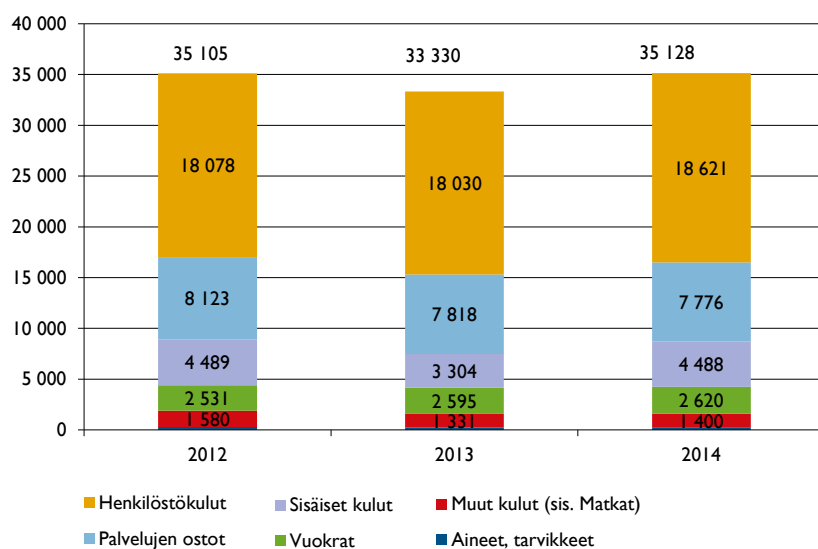
Ympäristöministeriö on yhdessä kiinteistöalan yhteistyöjärjestö RAKLI:n ja alan toimijoiden kanssa kehittänyt täydennysrakentamisen käytäntöjä. Täydennysrakentamisen ja käyttötarkoitusten muutosten rooli kaupunkien kehittämisessä sekä alueiden elinvoimaisuuden ja viihtyisyyden parantamisessa kasvaa koko ajan. Hankkeen tulosten pohjalta kehitetään yhteistyössä kuntien kanssa normien tulkintaa ja soveltamista, lisätään yhteistyötä eri toimijoiden välillä sekä otetaan täydennysrakentamisen näkökulma huomioon maankäyttö- ja rakennuslain sekä asemakaavoituksen ja lupamenettelyjen kehittämisessä. Suurimmat kehittämiskohteet liittyvätkin siihen, että kunnat osaavat käyttää oikein täydennysrakentamista tukevaa keinovalikoimaansa.

Toiminnallinen tehokkuus

Toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus

Ympäristöministeriön toimintamenoista maksetut toiminnan menot olivat 35,1 miljoonaa euroa (33,3 milj. euroa vuonna 2013). Lisäys edellisvuoteen nähden aiheutui pääasiassa sisäisten kulujen kasvusta, myös henkilöstökulut kasvoivat hieman. Muut kulut pysyivät lähes edellisen vuoden tasolla.

Kuva 3. Ympäristöministeriön toiminnan kulut

Taulukko 1. Ympäristöministeriön tehtäväalueittaiset henkilötyövuosimäärät ja kustannukset

Tehtäväalue	2012		2013		2014			
	htv	Kustannukset M €	htv	Kustannukset M €	Htv1*	Htv2**	Kustannukset1 M €*	Kustannukset2 M €**
Ympäristön suojele	91	10,1	79	8,6	82	44	9,7	9,7
Ilmansuojelu	11	1,2	7	0,7	24	16	2,7	3,0
Ilmastonmuutoksen torjunta	30	3,3	30	3,2	19	10	2,8	2,7
Kestävä materiaalitalous	29	3,3	28	3,1	21	11	2,4	2,4
Ympäristöriskit	21	2,3	15	1,6	18	7	1,8	1,5
Luontoympäristö	65	7,9	63	7,6	73	47	9,5	10,2
Luonnon monimuotoisuus	20	2,5	23	2,8	23	18	3,1	3,5
Luonnonvarojen kestävä käyttö	15	1,7	13	1,6	15	10	2,0	2,2
Meret sekä pinta ja pohjavedet	24	3,0	21	2,5	15	10	1,9	2,1
Ympäristövaikutusten arviointi	7	0,8	6	0,7	20	10	2,5	2,4
Rakennettu ympäristö	122	14	132	14,7	127	59	15,1	14,4
Ilmaston muutos ja ekotehokkuus	46	5,2	35	4,1	47	25	4,9	5,0
Asuinolojen kehittäminen	44	4,9	58	6,3	20	12	2,2	2,4
Hyvä elinympäristö	33	3,7	39	4,3	59	22	8,0	6,9
Yhteensä	279	31,8	274	30,8	282	150	34,3	34,3

*sisältää kaikki poissaolot ja kirjaamattoman työajan

** poissaolot ja kirjaamaton työaika ei ole mukana

Taulukossa 1 on kuvattu ministeriön henkilötyövuosijakauma ja kustannukset tehtävälueittain. Kustannusten kohdentamisessa on käytetty perusteena työajanseuranta. Yhteiset ja hallinnolliset tehtävät on vyörytetty substanssitehtäville todellisten työaikojen suhteessa.

Ministeriössä otettiin vuoden 2014 aikana 1.4.2014 Kieku-tietojärjestelmä käyttöön talous- ja henkilöstöhallintoon. Järjestelmän vaihdoksen myötä htv- tai kustannustarkastelu ei ole täysin vertailukelpoinen aikaisempiin vuosiin. Koko vuoden htv-luvut ovat laskennallisia ja perustuvat huhti-joulukuun työajankirjauksiin, sillä tammi-maaliskuun työaikatietoja ei ole saatavissa vanhasta järjestelmästä. Kieku-tietojärjestelmään on kirjattu työaika puutteellisesti, mikä näkyy merkittävänä henkilötyövuosien vähentymisenä. Tästä syystä taulukossa esitetään kaksi erilaista laskelmaa vuodelta 2014. Ensimmäisessä laskelmassa (htv1 ja kustannukset1) on mukana kaikki työaika sisältäen poissaolot ja kirjaamaton työaika. Kustannukset vyörytetään tehtäväkohtaisesti henkilötyövuosien suhteessa. Toisessa laskelmassa (htv2 ja kustannukset2) esitetään henkilötyövuodet ilman poissaoloja ja kirjaamatonta työaika. Kustannusten jakoperusteena on edelleen henkilötyövuosien lukumäärä.

Ympäristöministeriön tehtävälueittaiset kustannukset kasvoivat 11,2 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Kustannuksiin sisältyy henkilöstömenojen lisäksi kaikki muut toimintamenojen lkp-tililajit, mukaan lukien sisäiset kulut ja poistot.

Laskelmien 1 ja 2 kustannukset jakautuvat yksiköiden välillä lähes yhtäläisesti, prosentuaaliset erot laskelmien välillä ovat -5 prosentin ja 8 prosentin välissä. Tehtäväkohtaiset vaihtelut ovat merkittävämpiä laskelmasta riippuen.

METSO-ohjelman, EU:n Life+-ohjelman sekä kosteus- ja hometalkoot -toimintaohjelman tutkimus- ja kehittämispalveluiden hankintaa ei ole tässä laskettu ministeriön toimintakustannuksiksi eikä myöskään SYKE:n palvelusopimuksen rahoitusta ja alueellistamistukea, koska niiden tulokset kohdentuvat yleisemmin ja laajemmin muiden kuin pelkästään ministeriön hyväksi. Ministeriön hallinnolliset kustannukset, yleiskustannukset ja poissaolot on vyörytetty substanssitehtävälueille tehtyjen henkilötyövuosien suhteessa.

Yllä esitettyjen kustannusten lisäksi ministeriö maksoi vuonna 2014 arvonnlisäveroa 1 972 444 euroa.

Ympäristöministeriöläisten hiilijalanjälki kasvoi edellisvuodesta, mutta pidemmän aikavälin tavoitteita on saavutettu

Ympäristöministeriö laski neljännen kerran kokonaishiilijalanjälkensä käyttäen WWF:n ilmastolaskuria. Vuonna 2014 hiilidioksidipäästöt olivat yhteensä **1 663,45 tCO₂**, joka on enemmän kuin edellisvuonna, mutta vähemmän kuin kahtena ensimmäisenä vertailuvuonna. Yhtä työntekijää kohden päästöjä syntyi keskimäärin 5,85 tCO₂. Kokonaisuudessaan YM:n CO₂-päästöt vastaavat 707 745 bensalitran tai 378 omakotitalon keskimääräisiä päästöjä.

Vuonna 2008 asetetut tavoitteet (sähkönkulutuksen väheneminen 20 prosentilla vuoden 2006 tasosta) **sähkönkulutuksen** vähentämiselle ovat täyttyneet. Myös **lämmönkulutuksessa** on saavutettu sama 20 prosentin tavoite.

Paperinkulutus laski hivenen, kun huomioidaan lisäksi varaston väheneminen. Vuonna 2015 kulutusta pyritään vähentämään merkittävästi mm. muuttamalla turvatulostus- ja työ- ja kokouskäytäntöjä sähköisempään suuntaan.

Vedenkulutus on lisääntynyt vuodesta 2011, ja tavoitteesta on jääty 20 prosenttia. Työmatkapyöräilyn lisääntyminen sekä kertakäyttöastioiden poistuminen käytöstä selittävät ainakin osin vedenkulutuksen nousun. Uudessa toimitilassa LVI-ratkaisuissa huomioidaan veden säästömahdollisuudet.

Videolaitteiden käyttö on lisääntynyt huomattavasti. Laitteiden välityksellä kokoustiin yhteensä 1 060 tuntia, jossa on kasvua vuodessa 50 prosenttia.

Ympäristöministeriön neuvonnasta **lainattavia matkakortteja** käytettiin lähiliikenteeseen ahkerasti, kasvua oli edelliseen vuoteen 10 prosenttia.

Ulkomaan matkojen määrä laski vuoteen 2013 verrattuna 8 prosenttia. Lentomatkat olivat edellisvuotta pidempiä, mikä selittää vuoden 2014 lentoliikenteen hiilijalanjäljen kasvun.

YM:n CO₂-päästöihin kasvuun vaikuttivat todennäköisemmin hivenen aikaisempaa vuotta suurempi htv-määrä, muutamat isot kaukomaihin toimintavuonna sijoittuneet kokoukset ja muuton aiheuttamat seikat. Talvella myös lämpöpatterien termostaatit olivat säädettyinä edellisvuotta korkeampaa lämpötilaan ja valot paloivat edellisvuotta enemmän kiinteistöissä. Laitteiden sähkönkulutus on ollut laskussa mm. printtereiden määrän supistamisen seurauksena.

Vuonna 2014 henkilöstön ympäristötietoisuutta ja ympäristömyönteistä toimintatapaa pyrittiin lisäämään useilla eri tapahtumilla, joita olivat mm. porraspäivä, kilometrikisa, energiansäästöviikko, Earth hour -varjotapahtuma, hissiton päivä, siivouspäivä, perehdyttämispäivä ja pyöräilytapahtuma. Lisäksi järjestettiin ekskursio MALTA- taloon.

Taulukko 2. Merkittävimpien eko-virastomittarien kehitys vuosina 2012–2014

	2012	2013	2014
Sähkönkulutus, MWh	696	679	751
Lämmönkulutus (sääkorjattu) MWh	1 456	1 363	1 546
Veden kulutus, m ³	2 349	2 021	2 418
Paperin kulutus, riisiä	3 649	3 600	2 900
Kokonaisjättemäärä, tonnia	67,3	67,3	83,3
Sekajättemäärä, tonnia	3,78	2,34	1,99
Matkustuspäästöt, tCO ₂	469	374	473
Ulkomaanmatkat, kpl	829	827	762
Kotimaanmatkat, kpl	832	894	917
Oman auton käyttö, tkm	54	48	50
Taksin käyttö, kpl	2481	2 510	2 320
Lähiliikenteen käyttö, €	3410	2 755	3 050
Etäneuvottelut, tuntia	451	711	1 060

1.3.2

Maksullinen ja yhteisrahoitteinen toiminta

Ympäristöministeriön maksullisen toiminnan tuotot olivat vuonna 2014 yhteensä 13 681 euroa (15 052 euroa vuonna 2013). Tuotot koostuvat pääosin yksittäisistä päätöksistä ja luvista. Vähäisten tuottojen johdosta erillistä maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmaa ei ole laadittu.

Ministeriön yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot olivat vuonna 2014 yhteensä 564 014 euroa (626 144 euroa vuonna 2013). Näin ollen yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmaa ei esitetä vuoden 2014 osalta.

Yhteistoiminnan rahoituksesta valtaosa tuli valtiohallinnon ulkopuolelta, pääosin pohjoismaiden ministeriöneuvostosta. Sillä rahoitettiin luonnon monimuotoisuutta koskevien ympäristösopimusten yhtenäisyyden selvitystä sekä ympäristöpolitiikan taloudellisten ohjauskeinojen selvitystä.

Tuotokset ja laadunhallinta

Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Taulukko 3. Ministeriön eräät suoritteet tehtävittäin.

	Suoritteet	Lukumäärä 2012	Lukumäärä 2013	Lukumäärä 2014
Toimialan kehittäminen, strategiat, ohjelmat ja niiden seuranta	<ul style="list-style-type: none"> Muiden virastojen lausuntopyynnöt Edustus ulkopuolisissa toimielimissä Työryhmät, projektit ja selvityshenkilöt 	185	243	264
Hallinnonalan ohjaus sekä toiminnan ja talouden suunnittelu	<ul style="list-style-type: none"> TTS, kehykset, TAE, LTAE Tulosopimukset Toiminta- ja vuosikertomukset ja muu raportointi Muut tulosjohtamista, -ohjaamista, kehittämistä koskevat asiat 	8 3 11 6	9 5 10 4	8 2 10 4
Säädösvalmistelu ja säädösten toimeenpano	<ul style="list-style-type: none"> Hallituksen esitykset Valtioneuvoston asetukset Määräykset, ohjeet ja yleiskirjeet 	9 12 21	12 26 14	17 23 9
EU- ja kansainväliset asiat sekä verkostot	<ul style="list-style-type: none"> EU-kirjelmät ja -selonteot EU-kokousraportit (pl. EUn raportit) Lainsäädännön notifiointit komissiolle EU-lainsäädäntökäsittelyt Muut EU-asiat (tied., mandaatit ym.) 	20 112 17 16 60	20 137 15 11 79	16 127 15 24 72
Muut ministeriökohtaiset erityistehtävät	<ul style="list-style-type: none"> Eduskuntakysymykset Ympäristönsuojelun avustukset Alueidenkäytön ja luonnonsuojelun avustukset Avustukset asunto- ja rakennusalan järjestöille Rakennussuojelupäätökset (ml. valitukset) Vahvistetut maakuntakaavat 	59 25 31 13 6 3	64 28 28 14 9 5	64 35 25 17 10 11
Henkilöstövoimavarojen hallinta	<ul style="list-style-type: none"> Ympäristöministeriön virat, työsopimukset ja palkkausasiat 	291	300	271
Taloushallinto	<ul style="list-style-type: none"> Osto- ja myyntilaskut sekä maksatuspäätökset Matka- ja kululaskut Tilijaottelu, käyttösuunnitelmat, määrärahaajaot Valtiontalouden tarkastusviraston asiat Hankinta-asiat 	4 884 2 466 85 11 6	5 174 2 452 84 13 4	4 795 2 368 104 14 4
Tiedon hallinta ja tietohallinto	<ul style="list-style-type: none"> Tietohall. hankinta- ja käyttö lupa-asiat Tietohall. tutkimus-, selvitys- ja kehittämissuunnitelmat ja -sopimukset 	12 8	5 8	2 6
Tietopalvelu	<ul style="list-style-type: none"> Julkaisut yhteensä Kirjatut asiat 	46 2 498	45 2 397	43 2 428
Viestintä	<ul style="list-style-type: none"> Tiedotteet Tiedotustilaisuudet Sisäiset intra-uutiset Sisäiset info- ja keskustelutilaisuudet 	182 26 481 11	183 30 460 19	213 33 487 29

Taulukossa 3 ei pystytä esittämään vertailukelpoista ministeriön työaikaseurantajärjestelmästä saatua tehtäväkohtaista henkilötyövuosijakaumaa vuodelta 2014 Kiekun käyttöönoton vuoksi. Eri järjestelmien (mm. diaari- ja asiankäsittelyjärjestelmä, kirjanpito ym.) tuottamaa tietoa hyväksi käyttäen on kerätty eräitä ministeriön suoritteita/ tuotoksia ja ryhmitelty ne eri tehtäville. Suoritteet eivät ole keskenään verrattavissa eivätkä ne kerro kaikkea ministeriön aikaansaannoksia, joihin kuuluu muuan muassa keskeisesti vaikuttaminen muiden toimialojen toimintaan. Suoritekohtaisessa vertailussa voidaan kuitenkin nähdä jossain määrin toiminnan volyymin kehitystä.

Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Valtioneuvoston hallintoyksikön perustamiseen vuonna 2015 valmistauduttiin vuoden aikana. Yksikön perustamisen myötä ministeriön hallintopalveluita, mm. viirasto-, toimitila-, kuljetus-, kirjasto- ja tietotukipalvelut, käännös- ja kielipalvelut, turvallisuus-, tietotekniikka-, tietojärjestelmä-, tiedonhallinta- ja julkaisu- ja julkaisutuotantopalvelut siirtyvät valtioneuvoston hallintoyksikön tuottamaksi palveluksi, ja samalla ympäristöministeriön henkilökuntaa siirtyy valtioneuvoston kanslian palvelukseen. Ympäristöministeriö ryhtyi loppuvuonna osittain tämän muutoksen vuoksi valmistelemaan organisaatiouudistusta.

Ympäristöministeriö otti käyttöön alkuvuonna valtion yhteiset talous- ja henkilöstöhallinnon prosessit ja niitä tukevan tietojärjestelmän, Kiekun. Järjestelmän toiminnan aikana on panostettu erityisesti toimintaa kuvaavien raporttien rakentamiseen ja raporttien käyttöönottamiseen liittyvään koulutukseen.

Toimialariippumattomia ICT-palveluja tuottava palvelukeskus Valtion tieto- ja viestintäteknikkakeskus Valtori aloitti toimintansa vuonna 2014. Ympäristöministeriön toimialariippumattomat ICT-tehtävät ja niitä tekevä henkilöstö (2 henkilöä) siirtyivät uuteen palvelukeskukseen 1.11.2014 lukien.

Ympäristöministeriön T&K-projektit tukivat ministeriön strategisia tavoitteita. Edellisuonna perustetun ennakoitiverkoston toiminta ja systemaattinen ennakoititoiminta jatkui. Ennakointityötä hyödynnettiin muun muassa ympäristöministeriön uuden strategian tekemisessä.

Ympäristöministeriön tulosohejausta tehostettiin. SYKE:n tulossopimus uusittiin. Lisäksi jatkettiin ELY-keskusten ja AVIen toimintamallien yhtenäistämistä ja kehittämistä lainsäädännön toimeenpanossa. Hallinnonalan ohjaus ja kehittäminen vahvistui, kun ympäristöhallinnon ohjaustoiminto otettiin käyttöön ympäristöministeriössä. Ohjaustoiminnossa hallinnonalan ohjausta pidetään kokonaisuutena, tulosohejauksella toimeenpannaan strategiaa, kehittämistoiminta systematisoidaan ja suunnitellaan sekä kehittämisrahoitus suunnataan ensisijaisesti kehittämiseen. Ohjaustoiminnon käynnistymisen myötä substanssiohjauksen ja -kehittämisen resursseja vahvistettiin, ohjauskeinot tehostuivat ja aluehallinnon tuki lisääntyi.

Valtion yhteisen viestintäratkaisun (Vyvi) palveluita otettiin käyttöön. Muun muassa ryhmätyötilapalvelut ovat osoittautuneet hyvin soveltuviksi ympäristöministeriön käyttöön.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Vuotta 2014 leimasivat useat vireillä olevat muutoshankkeet. Kieku-tietojärjestelmä otettiin käyttöön alkuvuodesta. Vaikka ministeriön muutto uusiin monitoimitiloihin siirtyi keväälle 2015, on vuoden aikana mietitty ja työstetty monitoimitilaan siirtymiseen liittyvää työ- ja toimintatapojen muutosta eri foorumeilla ja työpajoissa. Loppuvuonna valmistuneen ministeriön uuden strategian mukaisesti käynnistettiin myös organisaatiouudistus -prosessi. Vuoden aikana osallistuttiin myös 1.3.2015 aloittavan valtioneuvoston hallintoyksikön perustamiseen liittyvään valmistelu-työhön.

Ympäristöministeriön itselleen synttäreidensä kunniaksi antamana 30-vuotislahjana ministeriö rekrytoi palvelukseensa kymmenen lakimiesharjoittelijaa, toisaalta jakamaan hallitusohjelman kiireisimmän toimeenpanokauden työtaakkaa, toisaalta kasvamaan tulevaisuuden lainvalmistelijaksi. Harjoitteluohjelma käynnistyi vuoden 2013 lopulla ja viimeiset harjoittelijat lopettavat vuoden 2015 alkupuolella. Lakimiesharjoittelijoista saadut kokemukset ovat kaiken kaikkiaan positiivisia ja myös harjoittelijat ovat olleet tyytyväisiä. Tämän lisäksi ministeriön ympäristöhallinnon ohjaus- ja kehittämistoimintoa vahvistettiin seitsemällä lisäviralla.

Henkilöstön määrä ja rakenne

Taulukko 4. Henkilöstön sijoittuminen ministeriön eri tehtäväalueille 31.12.2014

Toiminta-alue	Toteutuma 2012	Toteuma 2013	Toteuma 2014
Luontoympäristö	50	50	53
Ympäristönsuojelu	53	54	60
Rakennettu ympäristö	88	87	88
Hallinto ja muut yhteiset	61	59	50
Kansainväliset ja EU-asiat	20	19	18
Viestintä	16	14	13
Yhteensä	288	283	287

Lukuihin on laskettu mukaan henkilöt, joilla oli virka- tai työsuhde ministeriöön vuoden lopussa. Henkilömäärän lisäys edelliseen vuoteen verrattuna johtuu ministeriössä olevilla määräaikaisilla lakimiesharjoittelijoilla. Osa viroista saattoi olla täyttämättä tai luvuissa on mukana määräaikaisia työntekijöitä, joiden työsuhde päättyi vuoden lopussa. Hallintoon on laskettu mukaan myös kansliapäällikkö esikuntineen.

Taulukko 5. Henkilöstön määrä ja rakenne

Henkilöstön määrä ja rakenne	Toteuma 2012	Toteuma 2013	Toteuma 2014
Henkilöstön lukumäärä	288	283	287
- miehiä	→ 96	→ 91	→ 90
- naisia	→ 192	→ 192	→ 197
Muutosprosentti edellisvuoteen %	1,8	-1,7	1,4
Henkilötyövuodet (htv)	279	274	284
Henkilöstön keski-ikä/ vuotta	51,0	50,6	50,3
- miehet	→ 52,9	→ 52,6	→ 51,7
- naiset	→ 50,1	→ 49,7	→ 49,6
45 vuotta täyttäneiden osuus %	72,2	71,3	69
Koulutustasoindeksi	6,3	6,3	6,2
- miehet	→ 6,8	→ 6,6	→ 6,6
- naiset	→ 6,0	→ 6,1	→ 6,0
Määräaikaisen henkilöstön osuus %	18,4	16,7	16,7
- ma. naisia henkilöstöstä	→ 14,6	→ 13	→ 13,2
- ma. miehiä henkilöstöstä	→ 3,8	→ 3,5	→ 3,5
Kokoaikaisen henkilöstön lkm	271	265	274
Osa-aikaisen henkilöstön lkm	17	18	13
Kokoaikaisen henkilöstön %-osuus	94,1	93,6	95,5
Osa-aikaisen henkilöstön %-osuus	5,9	6,4	4,5

Ikärakenne painottuu edelleen voimakkaasti yli 45-vuotiaisiin ja työuraa jatketaan usein yli lakisääteisen eläkeiän. Avautuviin tehtäviin rekrytoidaan sekä kokeneita asi-
antuntijoita että työuransa alussa olevia henkilöitä, joten ikärakenne ei muutu nopeasti.

Taulukko 6. Ministeriön ikärakenne

Ikäryhmä	Toteuma 2012		Toteuma 2013		Toteuma 2014	
	Lkm	%	Lkm	%	Lkm	%
-24					1	0,3
25-34	22	8	30	11	34	11,8
35-44	58	20	51	18	54	18,8
45-54	92	32	86	30	86	30
55-64	108	38	109	39	103	36
65-	8	3	7	2	9	3,1
Yhteensä	288	100	283	100	287	100

Työhyvinvointi ja työkyöinvestoinnit

Henkilöstön työkuunto oli hyvä sairauspoissaolojen määrällä mitattuna. Työterveys-
huollon kehittämisessä on määrätietoisesti panostettu ennalta ehkäisevään työterveys-
huoltoon viimeisen parin vuoden aikana, mikä näkyy sairauspoissaolojen laskuna.

Taulukko 7. Henkilöstön työtyytyväisyys, työkuunto sekä investoinnit työhyvinvointiin

Työhyvinvointi	Toteuma 2012	Toteuma 2013	Toteuma 2014
Työtyytyväisyysindeksi	3,5	3,6	3,5
- miehet	-> 3,62	-> 3,70	-> 3,63
- naiset	-> 3,48	-> 3,54	-> 3,49
Sairauspoissaolot työpäivää/htv	7,0	6,5	6,1
Työterveyshuolto €/htv			
- netto	614	639	654

Lähtövaihtuvuus eli toisen työnantajan palvelukseen siirtyminen oli vuonna 2014 vähäisempää kuin edellisvuonna. Jos lähtövaihtuvuuteen lasketaan myös eläkkeelle siirtyneet, on luonnollinen poistuma 7,8 prosenttia. Eläkkeelle siirtyi yhteensä 13 henkilöä.

Osaaminen ja muu aineeton pääoma

Henkilöstöstrategian toimenpideohjelmalla ja tulossopimusohjeistuksella on osastoja ja yksiköitä ohjattu monipuoliseen osaamisen kehittämiseen ja jakamiseen.

Taulukko 8. Henkilöstön osaamisen kehittäminen sekä investoinnit

Osaamisen kehittäminen	Toteuma 2012	Toteuma 2013	Toteuma 2014
Koulutus ja muu kehittäminen €/htv	1 220	1 351	1 163
Ammattitaidon kehittäminen päivää/htv	3,1	2,8	2,9

Vuonna 2014 osaamisen kehittämisessä painottuivat Kieku-järjestelmän käyttöönotto, sähköisten viestintävälineiden (VYVI-palvelut) käyttöönotto sekä muu toimintakulttuurin ja työtapojen kehittäminen. Nämä olivat aiheina osastojen kehittämispäivillä sekä esimiesfoorumeissa muiden johtamisteemojen lisäksi. Sihteerityön kehittämishankkeessa sihteerit tuottivat useita avustavan työn kehittämisehdotuksia, joita toteutetaan vuonna 2015. Normaalin perehdyttämiskoulutuksen lisäksi järjestettiin 7-osainen perehdytyskoulutus lakimiesharjoittelijoille ja OHKE-perehdyttämistilaisuus hallinnonalan ohjaustehtäviin rekrytoituille ja heidän lähipiirilleen.

Koko henkilöstölle järjestettiin infoja ja käyttöopastuksia Kiekusta sekä VYVI-pikaviestinnästä ja -kokouksista. Myös muiden Office-järjestelmien käyttöä sujuvoittavia kurseja järjestettiin. Näistä Omat ja yhteiset tiedot ojennukseen -koulukseen osallistui neljäsnes henkilöstöstä. Säädösvalmistelusta, julkisuuslaista, neuvottelutaidoista ja kirjallisesta järjestettiin räätälöityjä tehokoulutuksia. Johtamisen erityisammattitutkinnon suoritti 6 ja aloitti myös 6 henkilöä. Lisäksi osallistuttiin ulkopuolisiin koulutuksiin ja seminaareihin.

Tehty työaika ja henkilöstökulut

Ministeriön ikärakenne vähentää tehdyn työajan määrää, koska suurella osalla työntekijöistä on pitkät vuosilomat.

Taulukko 9. Tehty työaika ja työvoimakustannukset

Työaika ja työvoimakustannukset	Toteuma 2011	Toteuma 2012	Toteuma 2013	Toteuma 2014
Tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta %	77,7	78,4	78,9	79,9
Tehdyn työajan palkat: % -osuus palkkasummasta	74,7	75,7	75,5	77,4
Kokonaistyoimajakustannukset 1 000 euroa	18 074	18 552	18 741	19 363
Palkkasumma (ml välilliset palkat) 1 000 euroa	14 835	15 293	15 377	15 787
Tehdyn työajan palkat	11 032	11 578	12 117	12 407
Välillisten työvoimakustannusten osuus tehdyn työajan palkoista %	64 %	60 %	62 %	58 %

Henkilöstön arvon merkittävin lopputulokseen vaikuttava muuttuja on keskimääräisen eläköitymisiän ja keski-ään välinen erotus. Eläkeiän lasku tai nousu vaikuttaa laskennalliseen henkilöstön arvoon.

Tilinpäätösanalyysi

Ympäristöministeriön tilinpäätös koskee ministeriön toimintaa. Suuri osa ympäristöministeriön hallinnonalan toiminnallisista määrärahoista käytetään aluehallinnossa eikä näiden määrärahojen käyttö näy ympäristöministeriön tilinpäätöksessä. Tilinpäätöksen määrärahojen käytön ja kulujen muutoksia on verrattu ministeriön vuoden 2013 toteumalukuihin.

1.6.1

Rahoituksen rakenne ja talousarvion toteutuminen

Ympäristöministeriön käytettävissä oli vuoden 2014 määrärahat ja edellisvuosilta siirtyneet määrärahat mukaan lukien vuonna 2014 yhteensä 191,0 miljoonaa euroa (169,7 milj. € vuonna 2013). Määrärahaa oli vuonna 2014 käytössä noin 13 prosenttia enemmän, kuin vuonna 2013. Suurimmat muutokset käytettävissä olevissa määrärahoissa oli momentilla 35.10.63 Luonnonsuojelualueiden hankinta ja korvaukset. Myös eräiden ympäristömenojen 35.10.22 käytettävissä oleva määräraha kasvoi merkittävästi, noin 5,6 miljoonaa euroa.

Ministeriön määrärahojen kokonaiskäyttö oli peruutetut määrärahat pois lukien yhteensä 96,8 miljoonaa euroa (92,1 milj. € vuonna 2013). Kokonaiskäyttö kasvoi noin 5 prosenttia edellisestä vuodesta. Hallinnonalan toiminnalliset määrärahat muun muassa luonnonsuojelualueiden hankintaan ja korvaamiseen, eräisiin ympäristömenoihin ja rakennusperinnön hoitoon osoitettiin pääosin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten käyttöön.

Vuodelle 2015 siirtyi ministeriön käytössä olevia määrärahoja yhteensä 86,9 miljoonaa euroa. Vastaavasti vuotta aikaisemmin, vuodelle 2014 määrärahaa siirtyi 76,3 miljoonaa euroa. Määrärahoja siirtyi edellistä vuotta enemmän etenkin momenteilta 35.10.63 ja 35.10.22. Öljyjättemaksulla rahoitettavaa öljyjätehuollon määrärahaa peruttiin aiemmalta vuodelta, koska tuelle ei ollut tarvetta. Myös eräiden ympäristömenojen ja yhteistoimintasopimusten perusteella maksettavien palkkioiden- ja EU:n ympäristörahaston osallistumismäärärahoja peruttiin. Vuoden 2015 tuottavuusraha peruttiin ja budjetoiitiin uudelleen vuonna 2015.

Momentin 35.10.61 Ympäristönsuojelun edistäminen (vuodelle 2015 siirtyvä summa vajaa 14 milj. €) osalta määrärahan käyttö on muuttunut neljässä vuodessa valtion töinä toteutettavista hankkeista muiden toimijoiden vastuulla toteutettavien hankkeiden avustamiseksi. Suurimmat hankkeet voivat kytkeytyä hankekokonaisuuksiin, joissa kokonaisinvestoinnit ovat useiden miljoonien luokkaa. Tällaisten hankkeiden rakennustöiden valmistelu investointipäätöksen jälkeen kestää usein puolesta puoleentoista vuotta ja hankkeen toteuttaminen saman verran. Toisin kuin valtion työnä toteutettavissa hankkeissa avustusmäärärahojen käyttö painottuu aivan hankkeen toteutuksen loppuajalle. Näiden tekijöiden vuoksi määrärahojen ovat olleet ja niiden on tarpeen jatkossakin olla kolmen vuoden siirtomäärärahoja koska niiden käyttö on entistä enemmän painottunut määrärahojen käyttöajan loppupuolelle. Vuosittain siirtyy seuraavalle vuodelle merkittävä määrä määrärahoista odottaen, että käynnistyneet hankkeet etenevät siihen vaiheeseen, että avustus voidaan maksaa.

Momentin 35.10.63 Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot siirtyvät määrärahat liittyvät määrärahan käyttöön ja jatkuvaan prosessiin, jossa vuodenvaihteen yli siirtyy iso määrä vireillä olevia neuvottelu- ja toteutustapauksia, joille on jätetty neuvotteluvaraa. Määrärahaa jaetaan 13 ELY-keskukselle, jotka arvioivat ja neuvottelevat maanomistajien kanssa suojeluun varatuista alueista. Neuvotteluja on yhtä aikaa käynnissä satoja.

Eduskunta myönsi kolmannessa lisätalousarviossa 2014 momentille 35.10.20 ympäristövahinkojen torjuntaan 15 miljoonaa euroa Talvivaara Sotkamo Oy:n konkurssin jälkeen uhanneen ympäristövahingon torjumiseksi. Kainuun ELY-keskus on joutunut käyttämään ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta annetun lain (383/2009) mukaisia toimivaltuuksia ympäristövahingon ehkäisemiseksi. Ympäristöministeriö irrotti 10 miljoonaa euroa kolmannelta lisätalousarviosta Kainuun ELY-keskukselle. Talvivaaraan suunniteltu käänteisosmoosilaite jäi kuitenkin hankkimatta vuonna 2014.

1.6.2

Tuotto- ja kululaskelma ja tase

Ympäristöministeriön **vuoden 2014 tuotto- ja kululaskelman** kulujäämä on 83,4 miljoonaa euroa, noin 8 prosenttia edellisvuotta (91,2 milj. €) vähemmän. Kulujäämän pienentymiseen vaikutti erityisesti satunnaiset tuotot, jotka kasvoivat noin 6,8 miljoonalla eurolla. Ministeriön tuotot koostuivat muutaman yhteishankkeen tuotoista sekä satunnaistuottojen osalta EBRD:n MCCC-hiilirahastosta saaduista maksupalautuksista. Toiminnan tuottojen ja satunnaisten tuottojen kasvu oli yhteensä noin 6,6 miljoonaa euroa.

Ministeriön toiminnan kokonaiskulut pysyivät vuonna 2014 lähes edellisen vuoden tasolla, kokonaiskulut laskivat noin 0,6 miljoonaa euroa (1 %). Kustannusten pienentyminen aiheutuu pääasiassa palvelujen ostojen pienentymisestä. Henkilöstökulut muodostavat lähes puolet kokonaiskuluista ja niiden osuus pysyi lähes edellisen vuoden tasolla, henkilötöyvuosien laskiessa hieman edelliseen vuoteen verrattuna.

Siirtotalouden kuluerät kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna. Kasvu johtuu pääasiassa 3,7 miljoonan euron siirrosta talousarvion ulkopuoliseen öljysuojarahastoon öljyisten maiden puhdistusta varten, jota ei tehty vuonna 2013. Lisäksi elinkeinoelämän siirtotalouden kulut ovat kasvaneet noin 1,7 miljoonaa euroa. Ulkomaille maksetut siirtotalouden kulut vähenivät merkittävästi. Lisäksi siirtotalouden kulujen palautuksia saatiin noin 0,8 miljoonaa euroa, jota ei edellisellä vuonna tapahtunut. Siirtotalouden kulujen palautukset liittyvät KSB Finland Oy:ltä saatuun liikaa laskutettujen arvonlisäverojen kulujen palautuksiin. Kulut on palautettu ulkoasiainministeriön momentille 12.24.99.

Ympäristöministeriön **taseen** loppusumma oli 27,5 miljoonaa euroa (21,6 milj. € vuonna 2013).

Käyttöomaisuusarvopapereiden arvo 27 miljoonaa euroa oli 28 prosenttia suurempi kuin edellisellä vuonna. Kasvu johtuu A-Kruunu Oy:n siirtymisestä valtioneuvoston kansliasta ympäristöhallintoon ja sen pääomittamisesta noin 5,9 miljoonalla eurolla. Ministeriön käyttöomaisuusarvopapereista on Kuntarahoitus Oyj:n osakkeiden osuus 20 miljoonaa euroa ja NEFCO Carbon Fund:n osakkeiden osuus 1 miljoonaa euroa.

Lyhytaikaiset saamiset olivat lähes edellisen vuoden tasolla 0,5 miljoonaa euroa (0,5 milj. € vuonna 2013). Näistä ennakkomaksuja oli 87 prosenttia, siirtosaamisia 9 prosenttia ja loput myyntisaamisia ja muita lyhytaikaisia saamisia.

Lyhytaikaiset velat 51,8 miljoonaa euroa muodostuvat pääosin talousarvion ulkopuolella olevan öljysuojarahaston yhdystilin saldoista (40,3 milj. €). Ostovelat laskivat merkittävästi edellisestä vuodesta, noin 5,6 miljoonaa euroa ja näin ollen ostovelkojen osuus tilinpäätöksessä palasi aikaisempien vuosien tasolle.

Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Ympäristöministeriö on arvioinut ministeriön osastojen ja yksiköiden tekemän, COSO-ERM:in viitekehykseen perustuvan ns. suppean arviointikehikon mukaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilan itsearvioinnin perusteella sitä, miten ympäristöministeriön sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta täyttävät valtion talousarvioasetuksen 69 §:ssä säädetyt tavoitteet.

Itsearviointien sekä muiden tiedossa olevien seikkojen perusteella on kokonaisuudessaan arvioitavissa, että toiminnan ja taloudenhoidon perusprosessit ovat melko hyvällä tasolla ja täyttävät talousarvioasetuksen vaatimukset.

Arvioinnin perusteella voidaan todeta, että sisäinen valvonta on yleisesti ottaen nykyisin melko hyvällä tasolla. Riskienhallintamenettelyt ja riskien tunnistaminen ovat kohtuullisella tasolla, mutta erityisesti riskeihin vastaamiseen olisi kuitenkin edelleen kiinnitettävä enemmän huomiota.

Ministeriön osastoilla ja yksiköillä on ollut osittain riittämättömästi tehtävien vaatimia henkilö- ym. resursseja käytettävissään. Useiden samanaikaisten muutosten toteuttaminen, kuten tehtävien siirto valtioneuvoston hallintoyksikölle ja Valtorille, uusien tietojärjestelmien käyttöönotto, ministeriön muutto uusiin tiloihin ym. luovat lisähaasteita tehtävien asianmukaiselle hoitamiselle ja riittävän sisäisen valvonnan ylläpidolle. Henkilöressurssien ja tehtävämäärän tasapainoon onkin edelleen toiminnan suunnittelussa ja johtamisessa panostettava.

Arviointien tulokset

Ympäristöministeriön tutkimus- ja kehittämistoiminta tukee päätöksentekoa

Ympäristöministeriön T&K-toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta arvioitiin ulkopuolisen tahon toimesta (YMr28/2013). Arvioinnin mukaan ministeriö profiloituu vahvana tutkimustiedon hyödyntäjänä ja ministeriön T&K-toiminta on vastannut T&K-strategian tavoitteenasettelua. T&K-toiminta nykyisellään kattaa erityisesti ministeriön päätöksenteon tueksi tehtävän selvitys- ja kehitystyön. Lainsäädännön kehittämisessä T&K-toiminnalla on vahvin lisäarvo. Yksi arvioinnin tuloksista on, että ministeriön T&K-toiminta tunnetaan melko heikosti. T&K-toiminnassa korostuu lyhyen aikavälin näkökulma esimerkiksi hallituskauden lyhyen ajanjakson vuoksi. Ympäristöministeriössä on perustettu ennakoitiverkosto, joka pyrkii arvioimaan tulevaisuuden kehityssuuntia pidemmällä aikavälillä.

Arvioinnissa on esitetty lukuisia kehittämissuosituksia. Erityisesti päätöksentekoa tukevan tutkimustiedon tuottamista ja hyödyntämistä tulee jatkaa, T&K-toiminnan roolia ja työnjakoa tulee selkeyttää sekä priorisointiin on kiinnitettävä enemmän huomiota resurssien vähentyessä. Arvioinnissa esitettyjen kehittämissuositusten toimeenpano aloitettiin ministeriössä.

Maankäyttö- ja rakennuslakiin esitettiin osauudistuksia

Maankäyttö ja rakennuslain kokonaisarvioinnin (SY1/2014) mukaan 14 vuotta voimassa ollut laki toimii yhä keskeisiltä periaatteiltaan hyvin ja tavoitteiden mukaisesti. Toimintaympäristössä on kuitenkin tapahtunut muutoksia, jotka antavat aihetta lain osauudistuksille.

Arvioinnissa nostetaan esille erityisesti kaupunkiseutujen maankäytön ohjaamisen haasteet. Kaupunkiseutua kokonaisuutena käsittelevää kaavoitusta on kehitettävä kuntauudistus huomioon ottaen. Kaupunkiseutujen kehysalueilla tarvitaan tiukempaa rakentamisen ohjausta kuin kauempana maaseudulla. Yleisesti arvioinnissa todetaan, että maakunta-, yleis- ja asemakaavojen tehtäviä on selkeytettävä. Yleiskaavojen pitää olla strategisia eli osoittaa suuntaa, mutta niissä ei pidä ratkaista asioita liian pitkälle, eikä myöskään asemakaavojen tule olla tarpeettoman yksityiskohtaisia. On myös tärkeää, että kaavoitusta palvelevat erilaiset selvitykset ja vaikutusten arvioinnit kohdennetaan oikein, niihin asioihin, joita suunnitelmassa ollaan ratkaisemassa.

Kunnilta vaaditaan aktiivisempaa maapolitiikkaa, sillä tonttimaan saatavuus oikeista paikoista luo pohjan asumisen, palvelujen ja työpaikkojen myönteiselle kehitykselle. Monipuolisella tonttitarjonnalla edistetään myös kilpailun toimivuutta asuntorakentamisessa ja kaupan alalla.

Arvioinnissa tarpeelliseksi katsotut osauudistukset on tarkoitus käynnistää välittömästi.

1.9

Yhteenvetotiedot väärinkäytöksistä

1.9.1

Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot

Kansallinen rahoitus

Ympäristöministeriössä ei ole kertomusvuonna havaittu uusia valtion tai sen vastuulla oleviin varoihin liittyviä, toimenpiteisiin johtaneita väärinkäytöksiä tai rikoksia.

EU-rahoitus

EU-rahoituksessa ei myöskään ole kertomusvuonna havaittu toimenpiteisiin johtaneita väärinkäytöksiä tai rikoksia.

1.9.2

Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Kansallinen rahoitus

Ympäristöministeriössä ei ole kertomusvuonna tehty valtion tukiin tai rahoitukseen liittyviä takaisinperintäpäätöksiä.

EU-rahoitus

EU-rahoituksessa ei kertomusvuonna ole tehty takaisinperintäpäätöksiä.

2 Talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2013	Talousarvio 2014 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2014	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
12. Sekalaiset tulot	1 824 785,13	10 662 602	10 662 601,61	0,00	100 %
12.24.99. Ulkoasianministeriön hallinnonalan tulot		849 490	849 489,99	0,00	100 %
12.35.99. Ympäristöministeriön hallinnonalan muut tulot	779 900,81	7 601 608	7 601 608,38	0,00	100 %
12.35.99.1. Maksullinen toiminta	17 421,80	13 681	13 680,70	0,00	100 %
12.35.99.2. Muut sekalaiset tulot	762 153,14	7 587 928	7 587 927,68	0,00	100 %
12.35.99.3. EU-rahoitus	325,87	0	0,00	0,00	100 %
12.39.04. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	997 287,71	2 211 503	2 211 503,24	0,00	100 %
12.39.10. Muut sekalaiset tulot	47 596,61	0	0,00	0,00	100 %
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	42,00	35	35,28	0,00	100 %
13.03.01. Osinkotulot, pääoman palautukset ja osakkeiden nettomyyntitulot (netto)	42,00	35	35,28	0,00	100 %
13.03.01.1 Osinkotulot, pääoman palautukset ja osakkeiden nettomyyntitulot	42,00	35	35,28	0,00	100 %
Tuloarviotilit yhteensä	1 824 827,13	10 662 637	10 662 636,89	0,00	100 %

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2013	Talousarvio 2014 (TA + LTA:t)	
23. Valtioneuvoston hallinnonala		548 000	
23.01.22. Valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoiminta (s3v)		548 000	
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	230 209,66	489 087	
24.01.29. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (a)	36 909,66	26 287	
24.01.29.3. Lähialueyhteistyön arvonlisäveromenot	36 909,66	26 287	
24.20.66. Lähialueyhteistyö (s3v)	0,00		
24.90.68. Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (s3v)	193 300,00	462 800	
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	735 586,16	938 296	
28.01.29. Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (a)	735 586,16	422 356	
28.90.20. Valtion ja kuntien yhteiset tietojärjestelmähankkeet (s3v)	0,00	515 940	
28.90.20.1. SAdE-ohjelman hankkeet	0,00	515 940	
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	735 545,35	902 018	
32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (s2v)	21 909,38	0	
32.30.51.07. Palkkatuettu työ, valtionhallinto		0	
32.30.51.07.1. Palkkaukset	21 909,38	0	
32.50.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopoli- tiikan ohjelmiin (a)	662 681,30	902 018	
32.50.64.01. EAKR 2007-2013		902 018	
32.50.64.01.1. EAKR		3 977	
32.50.64.01.2. Tavoite 3		570 131	
32.50.64.01.3. ENPI CBC		327 910	
32.50.64.1.1. EAKR	56 909,21		
32.50.64.1.2. Tavoite 3	605 772,09		
32.60.43. Kioton mekanismit (a)	50 954,67		

	Talousarvion 2014 määrärahojen		Tilinpäätös 2014	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
	käyttö vuonna 2014	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2014	Käyttö vuonna 2014 (pl. peruutuk- set)	Siirretty seuraavalle vuodelle
	18 658,00	529 342,00	548 000,00	0,00		548 000,00	18 658,00	529 342,00
	18 658,00	529 342,00	548 000,00	0,00		548 000,00	18 658,00	529 342,00
	368 961,66	120 125,40	489 087,06	0,00	719 034,55	1 181 834,55	923 942,88	186 965,10
	26 287,06		26 287,06	0,00				
	26 287,06		26 287,06	0,00				
					404 934,55	404 934,55	334 007,98	0,00
	342 674,60	120 125,40	462 800,00	0,00	314 100,00	776 900,00	589 934,90	186 965,10
	422 355,62	515 940,00	938 295,62	0,00	4 000 500,06	4 516 440,06	2 393 380,44	2 123 059,62
	422 355,62		422 355,62	0,00				
	0	515 940,00	515 940,00	0,00	4 000 500,06	4 516 440,06	2 393 380,44	2 123 059,62
	0,00	515 940,00	515 940,00	0,00	4 000 500,06	4 516 440,06	2 393 380,44	2 123 059,62
	902 017,69	0,00	902 017,69	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	902 017,69		902 017,69	0,00				
	902 017,69		902 017,69	0,00				
	3 976,97		3 976,97	0,00				
	570 130,72		570 130,72	0,00				
	327 910,00		327 910,00	0,00				

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2013	Talousarvio 2014 (TA + LTA:t)
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	132 890 937	118 875 999
35.01.01. Ympäristöministeriön toimintamenot (netto) (s2v)	33 927 207,92	36 013 020
35.01.01.01. Yhteiset menot	23 921 579,49	27 437 000
35.01.01.02. Tulosaluiden menot	530 912,61	0
35.01.01.03. Henkilöstökoulutus	144 797,12	0
35.01.01.04. Viestintä	268 885,75	0
35.01.01.05. Yhteishankkeet	1 825,03	0
35.01.01.06. Kansainvälinen yhteistyö	2 400 000,00	0
35.01.01.07. Kehittäminen ja suunnittelu	6 025 000,00	7 671 000
35.01.01.08. Eräät korvaukset	634 207,92	905 020
35.01.21. Ympäristöministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (s2v)	1 886 000,00	1 490 000
35.01.29. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvolisäveromenot (a)	2 227 303,12	1 972 444
35.01.65. Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (s3v)	1 742 800,00	1 787 800
35.10.20. Ympäristövahinkojen torjunta (a)	0,00	5 000 000
35.10.21. Eräät luonnonsuojelun menot (s 3v)	1 175 981,59	1 364 300
35.10.22. Eräät ympäristömenot (s3v)	7 633 500,00	10 709 530
35.10.52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (s3v)	32 484 000,00	34 622 000
35.10.60. Siirto öljysuojarahastoon (s3v)	3 000 000,00	3 000 000
35.10.61. Ympäristönsuojelun edistäminen (s3v)	2 824 060,00	1 204 100
35.10.63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (s3v)	7 691 818,86	15 888 805
35.10.63.1. Luonnonsuojelualueiden hankinnasta ja korvauksesta aiheutuvat menot	7 531 818,86	15 777 305
35.10.63.2. Yhteistoimintasopimusten perusteella maksettavat palkkiot (EK)(enintään)	160 000,00	111 500
35.10.64. EU:n ympäristörahaston osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin (s3v)	3 974 265,40	3 000 000
35.10.65. Öljyjätämaksulla rahoitettava öljyjätehuolto (s3v)	1 000 000,00	1 000 000
35.10.66. Kansainvälisen yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (s2v)	1 324 000,00	1 324 000
35.20.37. Avustukset kaavoitukseen ja maankäytön ohjaukseen (s3v)	2 000 000,00	500 000
35.20.37.1. Aluearkkitehtitoiminta	500 000,00	
35.20.37.2. Tuulivoimarakentamista ohjaava kaavoitus	1 500 000,00	
35.20.87. A-Kruunu Oy:n pääomittaminen (s3v)	30 000 000,00	
Määrärahatilit yhteensä	134 592 278,06	121 753 399

	Talousarvion 2014 määrärahojen		Tilinpäätös 2014	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
	käyttö vuonna 2014	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2014	Käyttö vuonna 2014 (pl. peruutuk- set)	Siirretty seuraavalle vuodelle
	66 312 169,92	47 563 828,74	113 875 998,66	5 000 000,00	64 456 231,46	176 359 786,46	90 144 324,64	84 074 885,15
	24 958 921,31	11 054 098,69	36 013 020,00	0,00	9 528 940,51	45 541 960,51	34 487 861,82	11 054 098,69
	21 509 335,73	5 927 664,27	27 437 000,00	0,00	4 870 231,87	32 307 231,87	26 379 567,60	5 927 664,27
	0,00	0,00	0,00	0,00	1 619,78	1 619,78	1 619,78	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00	1 413,33	1 413,33	1 413,33	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00	3 533,10	3 533,10	3 533,10	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00	813 950,92	813 950,92	813 950,92	0,00
	3 369 585,58	4 301 414,42	7 671 000,00	0,00	3 803 891,51	11 474 891,51	7 173 477,09	4 301 414,42
	80 000,00	825 020,00	905 020,00	0,00	34 300,00	939 320,00	114 300,00	825 020,00
	0,00	1 490 000,00	1 490 000,00	0,00	1 496 099,62	2 986 099,62	309 907,11	1 490 000,00
	1 972 443,66		1 972 443,66	0,00				
	1 646 000,00	141 800,00	1 787 800,00	0,00	121 000,00	1 908 800,00	1 746 000,00	162 800,00
	0,00		0,00	5 000 000,00				
	439 089,88	925 210,12	1 364 300,00	0,00	638 332,07	2 002 632,07	978 114,45	1 024 517,62
	1 890 054,93	8 819 475,07	10 709 530,00	0,00	8 008 916,93	18 718 446,93	6 199 675,58	12 515 304,63
	32 122 000,00	2 500 000,00	34 622 000,00	0,00	0,00	34 622 000,00	32 122 000,00	2 500 000,00
	0,00	3 000 000,00	3 000 000,00	0,00	6 700 000,00	9 700 000,00	3 700 000,00	6 000 000,00
	29 925,00	1 174 175,00	1 204 100,00	0,00	2 117 310,00	3 321 410,00	1 972 318,13	1 349 091,87
	2 014 705	13 874 100,12	15 888 805,00	0,00	312 863,51	16 201 668,51	2 024 368,39	14 131 800,12
	2 014 704,88	13 762 600,12	15 777 305,00	0,00	107 363,51	15 884 668,51	2 024 368,39	13 860 300,12
	0,00	111 500,00	111 500,00	0,00	205 500,00	317 000,00	0,00	271 500,00
	0,00	3 000 000,00	3 000 000,00	0,00	3 528 520,95	6 528 520,95	728,67	5 922 374,84
	0,00	1 000 000,00	1 000 000,00	0,00	1 300 000,00	2 300 000,00	0,00	2 000 000,00
	1 239 030,26	84 969,74	1 324 000,00	0,00	4 865,01	1 328 865,01	1 243 895,27	84 969,74
	0,00	500 000,00	500 000,00	0,00	699 382,86	1 199 382,86	359 455,22	839 927,64
					494 439,66	494 439,66	359 455,22	134 984,44
					204 943,20	204 943,20	0,00	204 943,20
					30 000 000,00	30 000 000,00	5 000 000,00	25 000 000,00
	68 024 162,89	48 729 236,14	116 753 399,03	5 000 000,00	69 175 766,07	182 606 061,07	93 480 305,96	86 914 251,87

Talousarvion toteumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €)								
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2014 valtuudet						
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittavissa 2015 TA:ssa	
35.10.61. Ympäristönsuojelun edistäminen	0	0		10 400	4 750	5 650		
Aikaisempien vuosien valtuudet	0	0						
Vuonna 2014 käytettävissä olleet valtuudet	0	0		10 400	4 750	5 650		
35.10.63. Luonnonsuojelun hankinta- ja korvausmenot	0	0		10 000	0	10 000		
Aiempien vuosien valtuudet	0	0						
Vuonna 2014 käytettävissä olleet valtuudet	0	0		10 000	0	10 000		
35.10.77. Ympäristötyöt	0	0		6 000	5 050	950		
Aiempien vuosien valtuudet	0	0						
Vuonna 2014 käytettävissä olleet valtuudet	0	0		6 000	5 050	950		
Yhteensä	0	0		26 400	9 800	6 600		

Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)						
	Talousarvio- menot 2014	Määräraha- tarve 2015	Määräraha- tarve 2016	Määräraha- tarve 2017	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
	4 267	1 533				1 533
	3 372	0				0
	895	1 533				1 533
	0	0				0
						0
	0					0
	4 709	0				0
	4 453					0
	256					0
	8 976	1 533	0	0	0	1 533

3 Tuotto ja kululaskelma

	1.1.–31.12.2014		1.1.–31.12.2013	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	13 680,70		15 052,40	
Muut toiminnan tuotot	793 106,00	806 786,70	1 024 578,96	1 039 631,36
TOIMINNAN KULUT				
Aineet tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	225 479,93		253 718,67	
Henkilöstökulut	19 126 671,62		18 558 153,34	
Vuokrat	2 627 269,86		2 604 757,20	
Palvelujen ostot	14 445 175,92		17 488 929,29	
Muut kulut	1 492 862,58		1 526 931,86	
Poistot	13 987,13		11 616,48	
Sisäiset kulut	7 885 408,87	-45 816 855,91	7 216 484,18	-47 660 591,02
JÄÄMÄ I		-45 010 069,21		-46 620 959,66
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	61,52		5 680,64	
Rahoituskulut	-349,04	-287,52	-183,72	5 496,92
SATUNNAISET TUOTOT JA -KULUT				
Satunnaiset tuotot	7 587 901,44		762 149,40	
Satunnaiset kulut	0,00	7 587 901,44	-40,00	762 109,40
JÄÄMÄ II		-37 422 455,29		-45 853 353,34
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Euroopan unionilta	0,00	0,00	325,87	325,87
Kulut				
Kunnille	359 455,22		982 212,76	
Kuntayhtymille	147 030,04		548 348,39	
Elinkeinoelämälle	36 439 525,82		34 747 789,32	
Voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	1 803 837,33		1 723 716,45	
Yliopistoille	166 928,40		0,00	
Ulkomaille	1 801 134,08		4 319 482,49	
Talousarvion ulkopuolella oleville valtion rahastoille	3 700 000,00		0,00	
Siirtotalouden kulujen palautukset	-849 489,99	-43 568 420,90	0,00	-42 321 549,41
JÄÄMÄ III		-80 990 876,19		-88 174 576,88
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Verot ja veronluonteiset maksut				
Perityt arvonlisäverot	88,95		776,82	
Suoritetut arvonlisäverot	-2 455 946,73	-2 455 857,78	-3 015 870,32	-3 015 093,50
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		-83 446 733,97		-91 189 670,38

4 Tase

VASTAAVAA	31.12.2014		31.12.2013	
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Koneet ja laitteet	45 458,18	45 458,18	59 445,31	59 445,31
KÄYTTÖMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET				
SIJOTUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	26 953 630,00	26 953 630,00	21 000 630,00	21 000 630,00
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET				
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET YHTEENSÄ		26 999 088,18		21 060 075,31
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	2 736,39		33 073,93	
Siirtosaamiset	46 089,75		78 693,00	
Muut lyhytaikaiset saamiset	14 645,57		6 633,14	
Ennakkomaksut	437 016,24	500 487,95	429 409,37	547 809,44
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		500 487,95		547 809,44
VASTAAVAA YHTEENSÄ		27 499 576,13		21 607 884,75
VASTATTAVAA				
		31.12.2014		31.12.2013
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma l.l.1998	230 590 552,26		230 590 552,26	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-260 815 794,39		-238 609 036,33	
Pääoman siirrot	89 327 255,35		68 982 912,32	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	-83 446 733,97	-24 344 720,75	-91 189 670,38	-30 225 242,13
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen yhdystilit	40 323 606,78		33 346 039,57	
Saadut ennakot	492 033,32		379 797,89	
Ostovelat	5 246 083,71		10 885 752,54	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	399 359,35		388 099,39	
Edelleen tilitettävät erät	348 676,37		329 375,96	
Siirtovelat	5 022 253,45		6 504 061,53	
Muut lyhytaikaiset velat	12 283,90	51 844 296,88	0,00	51 833 126,88
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		51 844 296,88		51 833 126,88
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		27 499 576,13		21 607 884,75

5 Liitetiedot

5.1

Tilinpäätöslitteet

Liite 1: Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus

Liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Liite 5: Henkilöstökulujen erittely

Liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Liite 9: Talousarvionaloudesta annetut lainat

Liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut vastuut

Liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Liite 14: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Liite 15: Velan muutokset

Liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Tilinpäätöksen liite I

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus

1. Budjetointia koskevat muutokset

Tilinpäätösvuonna ministeriössä otettiin käyttöön Kieku-tietojärjestelmä, käyttöön-ottoprojekti nosti osaltaan ministeriön talous- ja henkilöstöhallinnon kustannuksia. Järjestelmän käyttöönotto tapahtui 1.4.2014 Kieku-hankkeen aikataulun mukaisesti. Momentin 35.01.01 (Ympäristöministeriön toimintamenot) alajaotteluja vähennettiin tilijaottelussa, mikä vaikuttaa aiempien vuosien vertailtavuuteen.

2. Käytetty valuuttakurssi

Valuuttakurssina muutettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä muut sitoumukset Suomen rahaksi on käytetty varainhoitovuoden viimeisen päivän Euroopan keskuspankin kurssia.

3. Noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet

Tilinpäätöstä laadittaessa on noudatettu samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita ja menetelmiä kuin edellisenä vuonna.

4. Aikaisempiin vuosiin kohdistuvat erät

Aikaisempiin vuosiin ei kohdistu merkittäviä talousarviotuottoja, kuluja tai virheiden korjauksia.

5. Tilinpäätösvuoden vertailtavuus

Tilinpäätös on vertailukelpoinen edellisen vuoden kanssa.

6. Olennaisimmat muutokset tilinpäätösvuoden jälkeisissä tapahtumissa

Tilinpäätösvuoden jälkeen seuraavana tilivuonna 2015 ministeriö siirtää toimintojaan ja sopimuksiaan yhteiseen valtioneuvoston hallintoyksikköön (VNHY). Tämä tulee aiheuttamaan sen, etteivät vuodet 2014 ja 2015 ole aivan vertailukelpoisia keskenään.

Tilinpäätöksen liite 2

Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2013	Talousarvio 2014 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2014	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
13.03.01.1.Osinkotulot, pääoman palautukset ja osakkeiden netto-myyntitulot (nettob)	Bruttotulot					
	Bruttomenot					
	Nettotulot	42,00	35	35,28	0,00	100

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2013	Talousarvio 2014 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2014 määrärahojen	
				käyttö vuonna 2014	siirto seuraavalle vuodelle
35.01.01. Ympäristöministeriön toimintamenot (nettob)(s2v)	Bruttomenot	34 720 840,15	36 813 020	25 647 223,43	
	Bruttotulot	793 632,23	800 000	688 302,12	
	Nettomenot	33 927 207,92	36 013 020	24 958 921,31	11 054 098,6

Tilinpäätöksen liite 3

Arviomäärärahojen ylitykset

Pääloukan ja momentin numero ja nimi	Talousarvio (TA + LTA:t)	Ylitys	Ylitys %
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	7 600 000,00	1 432 926,73	19
35.01.29. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonnalisäveromenot	7 600 000,00	1 432 926,73	19
Pääloukat yhteensä	7 600 000,00	1 432 926,73	19

	Tilinpäätös 2014		Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2014	Käyttö vuonna 2014 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
	36 701 322,12					35 176 163,94	
	688 302,12					688 302,12	
9	36 013 020,00		0,00	9 528 940,51	45 541 960,51	34 487 861,82	11 054 098,69

Tilinpäätöksen liite 4

Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääloukan ja tilijaottelun numero ja nimi. Tilijaottelut eritellään myöntämisvuosittain.	Peruutettu	
	Tilijaottelu	Yhteensä
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala		70 926,57
Vuosi 2012		70 926,57
24.20.66. Lähialueyhteistyö (s3v)	70 926,57	
35. Ympäristöministeriön hallinnonala		2 140 576,67
Vuosi 2012		954 384,16
35.10.22. Eräät ympäristömenot (s3v)	3 466,72	
35.10.63.2. Yhteistoimintasopimusten perusteella maksettavat palkkiot (s3v)	45 500,00	
35.10.64. EU:n ympäristörahasen osallistuminen ympäristö- ja luonnon-suojeluhankkeisiin (s3v)	605 417,44	
35.10.65. Öljyjätämaksulla rahoitettava öljyjätehuolto (s3v)	300 000,00	
Vuosi 2013		1 186 192,51
35.01.21. Ympäristöministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (s2v)	1 186 192,51	
Pääloukat yhteensä		2 211 503,24
Vuosi 2012		1 025 310,73
Vuosi 2013		1 186 192,51

Tilinpäätöksen liite 5

Henkilöstökulujen erittely

	2014	2013
Henkilöstökulut	15 645 819,28	15 361 991,95
Palkat ja palkkiot	15 610 915,29	15 404 595,13
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutokset	34 903,99	-42 603,18
Henkilösivukulut	3 480 852,34	3 196 161,39
Eläkekulut	3 030 363,66	2 825 495,03
Muut henkilösivukulut	450 488,68	370 666,36
Yhteensä	19 126 671,62	18 558 153,34
Johdon palkat ja palkkiot, josta	776 240,90	781 780,86
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	500,00	720,00
Johto	240,00	240,00
Muu henkilöstö	260,00	480,00

Tilinpäätöksen liite 6

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ympäristöministeriössä yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen pitoajan mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta.

Omaisuusryhmä	Poisto- menetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto % 1)	Jäännösarvo € tai %
I11 Tutkimus- ja kehittämismenot	Tasapoisto	3	33,3	0 %
I12 Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5	20	0 %
I14 Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	3	33,3	0 %
I250 Autot ja muut maajetäsvälineet	Tasapoisto	7	14,3	0 %
I255 Atk-laitteet ja niiden oheislaitteet	Tasapoisto	3	33,3	0 %
I256 Toimistokoneet ja laitteet	Tasapoisto	5	20	0 %
I257 Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	Tasapoisto	5	20	0 %
I258 Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	Tasapoisto	5	20	0 %
I269 Muut koneet ja laitteet	Tasapoisto	5	20	0 %
I27 Kalusteet	Tasapoisto	10	10	0 %
I3 Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset	Ei poisto- aikaa	-	-	

¹⁾Jos kyseessä on substanssipoisto, sarakkeeseen merkitään - .

Tilinpäätöksen liite 7

Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Kansallisomaisuus 1007 Luonnonsuojelualueet		Yhteensä
Hankintameno 1.1.2013	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.2013	0,00	0,00
Kertyneet poistot 1.1.2013	0,00	0,00
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2013	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	0,00	0,00

Aineettomat hyödykkeet 1120 Ostetut atk-ohjelmat		Yhteensä
Hankintameno 1.1.2013	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.2013	0,00	0,00
Kertyneet poistot 1.1.2013	0,00	0,00
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2013	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	0,00	0,00

Aineelliset hyödykkeet 1250-1269 Koneet ja laitteet		Yhteensä
Hankintameno 1.1.2014	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.2014	0,00	0,00
Kertyneet poistot 1.1.2014	0,00	0,00
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2014	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	0,00	0,00
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset 1301-1303 Osakkeet ja osuudet		Yhteensä
Hankintameno 1.1.2014	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.2014	0,00	0,00
Kertyneet poistot 1.1.2014	0,00	0,00
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2014	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	0,00	0,00

Tilinpäätöksen liite 8

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	2014	2013	Muutos 2014-2013
Korot euromääräisistä saamisista	0,00	0,00	0,00
Korot valuuttamääräisistä saamisista	0,00	0,00	0,00
Emissio-, pääoma- ja kurssierot saamisista	0,00	0,00	0,00
Osingot	0,00	0,00	0,00
Liikelaitosten voiton tuloutukset	0,00	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	0,00	0,00	0,00
Rahoitustuotot yhteensä	0,00	0,00	0,00
Rahoituskulut	2014	2013	Muutos 2014-2013
Korot euromääräisistä veloista	0,00	0,00	0,00
Korot valuuttamääräisistä veloista	0,00	0,00	0,00
Emissio-, pääoma- ja kurssierot veloista	0,00	0,00	0,00
SWAP-maksut veloista	0,00	0,00	0,00
Sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoistot	0,00	0,00	0,00
Muut rahoituskulut	0,00	0,00	0,00
Rahoituskulut yhteensä	0,00	0,00	0,00
Netto	0,00	0,00	0,00

Tilinpäätöksen liite 9

Talousarvionaloudesta annetut lainat

Ympäristöministeriöllä ei ole varainhoitovuoden päättyessä voimassa myönnettyjä lainoja.

Tilinpäätöksen liite 10

Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

	31.12.2014						31.12.2013	
	Kappale-määrä	Markkina-arvo	Kirjanpito-arvo	Omis-tus-osuus %	Myyntioi-keuksien alaraja %	Saadut osin-got	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo
Julkisesti noteerattavat osakkeet ja osuudet	6 250 084	820,68	20 000 630,00	16,00	0,00	35,28	680,20	20 000 630,00
Aktia Oyj:n A-osakkeet	84	820,68	630,00	0,00	0,00	35,28	680,20	630,00
Kuntarahoitus Oyj:n B-osakkeet	6 250 000		20 000 000,00	16,00	0,00	0,00		20 000 000,00
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet	50 640	0	6 953 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 000 000,00
NEFCO Carbon Fund			1 000 000,00					1 000 000,00
A-Kruunu Oy	50 640		5 953 000,00					
Osakkeet ja osuudet yhteensä			26 953 630,00		0,00	35,28		21 000 630,00

Tilinpäätöksen liite 11 Taseen rahoituserät ja velat

Ympäristöministeriöllä ei ole varainhoitovuoden päättyessä taseeseen sisältyviä rahoituseriä ja velkoja.

Tilinpäätöksen liite 12 Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut vastuut

Ympäristöministeriöllä ei ole varainhoitovuoden päättyessä valtiontakauksia ja -takuita.

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio-menot 2014	Määräraha-tarve 2015	Määräraha-tarve 2016	Määräraha-tarve 2017	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	2 467 919,82	2 199 804,00	2 333 772,06	2 475 898,78	2 626 681,02	9 636 155,86

Ympäristöministeriössä ei ole yli 500 000 euron monivuotisia vastuita.

Ympäristöministeriö esittää liitteessä vuokravastuut, jotka siirtyvät VNHY:lle vuoden 2015 aikana.

Tilinpäätöksen liite 13

Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Ympäristöministeriöllä ei ole varainhoitovuoden päättyessä taseeseen sisältyviä rahastoituja varoja.

Tilinpäätöksen liite 14

Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat

Nimi	Taseen lop- pusumma tai varojen määrä	Organisaation toiminta-alue tai varojen käyttötarkoitus
Rahastot		
Öljysuojarahasto	40 323 606,78	Öljysuojarahasto on ympäristöministeriön hoidossa oleva valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto.
		Öljysuojarahastosta korvataan öljyvahinkoja ja niiden torjunnan kustannuksia sekä hankinta- ja ylläpitokustannuksia
		Öljysuojarahaston varoista voidaan myös harkinnanvaraisesti korvata öljyn pilaamien maa-alueiden puhdistamiskustannuksia.
		L öljysuojarahastosta (1406/2004)

Tilinpäätöksen liite 15

Velan muutokset

Ympäristöministeriöllä ei ole varainhoitovuoden päättyessä liitteessä tarkoitettuja velkoja.

Tilinpäätöksen liite 16

Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Ympäristöministeriöllä ei ole varainhoitovuoden päättyessä taseessa maturiteettijakaumaa eikä duraatiota.

Tilinpäätöksen liite 17

Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Momentti	LKP-ryhmä	Euroa
24.20.66 Lähialueyhteistyö ja 412.24.50.66		
	40 Aineet ja tarvikkeet	13 649,63
	41 Henkilöstökulut	803,81
	42 Vuokrat	1 536,63
	43 Palvelujen ostot	177 795,75
	45 Muut kulut	34 698,08
	49 Sisäiset kulut	20 603,57
	82 Siirtotalouden kulut	185 034,00
	Yhteensä	434 121,47
32.50.64 EU:n rakennerahastojen ja valtion rahoitusosuus EU:n raken- nerahasto-ohjelmiin ohjelmakau- della 2007–2013		
	40 Aineet ja tarvikkeet	
	41 Henkilöstökulut	
	42 Vuokrat	
	43 Palvelujen ostot	
	45 Muut kulut	
	49 Sisäiset kulut	155 000,28
	82 Siirtotalouden kulut	746 928,46
	93 Suoritetut arvonlisäverot	88,95
	Yhteensä	902 017,69
35.10.63 ja 412.35.10.63 ja 413.35.10.63 Luonnonsuojelualuei- den hankinta- ja korvausmenot		
	10 Kansallisomaisuus	12 450 731,07
	40 Aineet,tarvikkeet ja tavarat	291 983,45
	41 Henkilöstökulut	2 996,01
	42 Vuokrat	6 076,73
	43 Palvelujen ostot	858 665,22
	45 Muut kulut	112 955,46
	51 Rahoituskulut	17 919,73
	61 Satunnaiset kulut	9 859,15
	82-83 Siirtotalouden kulut	36 193 085,31
	Yhteensä	49 944 272,13

6 Allekirjoitukset

Tilinpäätös on hyväksytty

Helsingissä 9.3.2015

Ympäristöministeri

Sanni Grahn-Laasonen

Kulttuuri- ja asuntonministeri

Pia Viitanen

Kansliapäällikkö

Hannele Pokka

Tilintarkastajan merkintä

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tarkastanut tämän tilinpäätöksen ja tarkastuksesta on annettu tilintarkastuskertomus . . .2015.

Helsingissä . . .2015

KUVAILELEHTI

Julkaisija	Ympäristöministeriö Hallintoyksikkö			Julkaisu-aika Maaliskuu 2015
Tekijä(t)	Ympäristöministeriö			
Julkaisun nimi	Ympäristöministeriön tilinpäätös vuodelta 2014			
Julkaisusarjan nimi ja numero	Ympäristöministeriön raporteja 11 / 2015			
Julkaisun teema				
Julkaisun osat/ muut saman projektin tuottamat julkaisut				
Tiivistelmä	<p>Ympäristöministeriön toimintakertomuksen ja tilinpäätöslaskelmien tehtävänä on tarkastella varainhoitovuoden toimintaa, tuloksia sekä toiminnan vaikuttavuutta. Kertomuksessa ministeriön toiminnan vaikuttavuutta tarkastellaan tehtäväkokonaisuuksittain, jotka sisäisestä organisaatiosta riippumatta antavat kokonaiskuvan koko toimialueen tuloksista. Toimintakertomus käsittelee vain ministeriön toimintaa.</p> <p>Toimintakertomus sisältää johdon katsauksen toimintaan sekä toimialoittaisen katsauksen toiminnan vaikuttavuuteen, kuvauksen toiminnallisesta tehokkuudesta, tuotoksista ja laadunhallinnasta sekä henkisten voimavarojen hallinnasta. Toimintakertomus sisältää myös tilinpäätösanalyysin, sisäisen valvonnan arviointi ja vahvistuslausuman, määrääjain tehtävien kokonaisarviointien tulokset ja yhteenvetotiedot väärinkäytöksistä.</p> <p>Kertomus sisältää ministeriön tilinpäätöksen, joka koostuu tilinpäätöslaskelmista, joita ovat tuotto- ja kululaskelma, tase sekä talousarvion toteutumalaskelma, ja niiden liitteenä annettavista tiedoista.</p>			
Asiasanat	Ympäristöministeriö, tilinpäätös, toimintakertomus			
Rahoittaja/ toimeksiantaja	Ympäristöministeriö			
	ISBN 978-952-11-4394-6 (nid.)	ISBN 978-952-11-4395-3 (PDF)	ISSN ISSN 1796-1696 (pain.)	ISSN ISSN 1796-170X (verkkoj.)
	Sivuja 63	Kieli suomi	Luottamuksellisuus julkinen	
Julkaisun myynti/ jakaja	www.ym.fi/julkaisut			
Julkaisun kustantaja	Ympäristöministeriö			
Painopaikka ja -aika	Edita Prima Oy, Helsinki 2015			

Ympäristöministeriön toimintakertomuksen ja tilinpäätöslaskelmien tehtävänä on tarkastella varainhoitovuoden toimintaa, tuloksia sekä toiminnan vaikuttavuutta. Kertomuksessa ministeriön toiminnan vaikuttavuutta tarkastellaan tehtäväkokonaisuuksittain, jotka sisäisestä organisaatiosta riippumatta antavat kokonaiskuvan koko toimialueen tuloksista. Toimintakertomus käsittelee vain ministeriön toimintaa.

Toimintakertomus sisältää johdon katsauksen toimintaan sekä toimialoittaisen katsauksen toiminnan vaikuttavuuteen, kuvauksen toiminnallisesta tehokkuudesta, tuotoksista ja laadunhallinnasta sekä henkisten voimavarojen hallinnasta. Toimintakertomus sisältää myös tilinpäätösanalyysin, sisäisen valvonnan arviointi ja vahvistuslausuman, määräajoin tehtävien kokonaisarviointien tulokset ja yhteenvetotiedot väärinkäytöksistä.

Kertomus sisältää ministeriön tilinpäätöksen, joka koostuu tilinpäätöslaskelmista, joita ovat tuotto- ja kululaskelma, tase sekä talousarvion toteutumalaskelma, ja niiden liitteenä annettavista tiedoista.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

ISBN 978-952-11-4394-6 (nid.)
ISBN 978-952-11-4395-3 (PDF)
ISSN 1796-1696 (pain.)
ISSN 1796-170X (verkkoj.)